

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Полтавська державна аграрна академія
Освітня програма	37257 Економіка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Полтавська державна аграрна академія
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37257
Назва ОП	Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Семененко Інна Максимівна, Куліш Вікторія Анатоліївна, Смачило Валентина Володимирівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	01.06.2021 р. – 03.06.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/7163/vidomostiekonomika.pdf
Програма візиту експертної групи	https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/7485/programaekonomika.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма “Економіка” за спеціальністю 051 Економіка за третім (освітньо-науковим) рівнем в Полтавській державній аграрній академії (Полтавському державному аграрному університеті) започаткована та реалізується з 2016р. із урахуванням традицій та наукових здобутків діючих спеціалізованих вчених рад та наукових шкіл. Потреба в даній ОНП обумовлена регіональним та галузевим запитом з боку стейкхолдерів, з якими ведеться тісна систематична співпраця, адже вона сфокусована на аграрній сфері. Слід відмітити високий рівень кадрового потенціалу, який дотичний до її реалізації, матеріально-технічного забезпечення та інтернаціоналізації, що дозволяє здійснювати підготовку здобувачів у відповідності із сучасними вимогами ринку праці та вводити здобувачів у міжнародну наукову спільноту. Дана ОНП займає важливе місце та органічно вбудована в стратегічні плани розвитку закладу освіти в цілому. Відповідність критеріям забезпечується високим рівнем та дієвістю внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти, що дозволяє гнучко та вчасно реагувати на потреби внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів. Здобувачі мають можливість вибудувати індивідуальну освітню траєкторію, відчувають різнопланову підтримку зі сторони ЗВО. Освітній процес здійснюється прозоро та відкрито, вся необхідна інформація оприлюднена на офіційному сайті, застосовуються зручні програми для реалізації навчання та наукових досліджень, створено сприятливі умови для ведення освітньої та наукової діяльності та всестороннього розвитку особистості. Освітньо-наукова програма Економіка за третім (освітньо-науковим) рівнем має загалом відповідність критеріям, що застосовуються для оцінювання якості.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Внутрішня система забезпечення якості освіти є високоефективною та такою, що забезпечує загальну відповідність в розрізі критеріїв оцінювання якості вищої освіти та вчасну реакцію на виявлені недоліки. Діяльність клубу аспірантів ДЕКА (“Дискусійний Економічний Клуб Аспірантів”) є позитивною практикою наукової співпраці та розвитку soft skills. Використання сучасного прикладного аналітичного інструментарію в межах даної ОНП дозволяє здійснювати наукові дослідження та отримувати результати, що відповідають вимогам, які висувуються міжнародними виданнями. Використання програм для ведення дистанційного навчання та освітнього процесу, в тому числі власної розробки (Moodle, АСУ, електронної бібліотеки). Здобувачі за ОНП мають широкі можливості щодо формування індивідуальної траєкторії навчання, яка базується на врахуванні їх наукових та освітніх інтересів. Високий рівень інтернаціоналізації освітньої діяльності в ЗВО, що виявляється через активну співпрацю із закордонними закладами, участь в міжнародних проектах НПП, висвітлення та презентація наукових результатів за кордоном викладачами та аспірантами даної ОНП, наявність міжнародних стажувань. Започаткування спільних освітніх курсів з іншими ЗВО в межах України. Присутність можливостей та фактів як міжнародної так і внутрішньої, в межах України, мобільності. Наявність та ефективна діяльність освітнього омбудсмена. Високий рівень розвитку кадрового потенціалу, який дотичний до реалізації ОНП Економіка. Тісна взаємодія з усіма групами стейкхолдерів щодо розвитку освітньої програми, реалізації освітнього процесу, наукової діяльності. Наявність ради аспірантів, яка враховує інтереси і здійснює підтримку саме аспірантів

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Технічно вибір дисциплін здійснюється на паперових носіях, який планується перевести в електронні кабінети здобувачів, про що зазначено під час зустрічей. Покращити ОНП може врахування рекомендації від стейкхолдера щодо адаптації кращих закордонних практик до розвитку вітчизняної економіки при підготовці здобувачів. На веб-сайті ЗВО відсутній приклад екзаменаційного вступного білету та не прописано вимоги до реферату, тому ЕГ рекомендує навести приклад вступного білету фахового іспиту, висвітлити структуру реферату та основні вимоги до його написання. Відсутність на офіційному сайті ЗВО інформації щодо доступних наукометричних баз даних та умов доступу до них; на думку ЕГ, на вкладку бібліотеки доцільно додати зазначену інформацію. Продовжувати впровадження принципів академічної доброчесності, формування політики нульової толерантності до академічної недоброчесності. Оптимізувати процедуру перевірки робіт на плагіат, застосовуючи для подачі/реєстрації заяв систему Moodle або АСУ, що дозволить скоротити час подачі заяви, охопити більшу кількість процесів електронним документообігом, зберегти ресурси (папір) згідно цілей сталого розвитку, які пропагуються Ресурсним центром зі сталого розвитку. Рекомендовано покращувати матеріально-технічну базу, облаштувати туалети для осіб з інвалідністю у всіх корпусах, завантажувати власні наукові посібники, методичні вказівки та наукові праці для кожної ОК на мудл у відповідний курс. Упорядкувати аккаунти НПП та аспірантів у мережах дослідників (наприклад, Google Scholar).

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета ОНП відповідає місії, зазначеній у Стратегії ЗВО, щодо формування [свідомих добросесних особистостей, здатних творчо мислити і діяти толерантно і відповідально] (<https://cutt.ly/LncMtZW>). В ОНП зазначена орієнтація на [підготовку фахівця, здатного успішно здійснювати наукову, науково-педагогічну і професійну діяльність відповідно до вимог економіки на сучасному етапі розвитку], що відповідає положенням Стратегії розвитку ПДАА на період 2020-2025 рр. у напрямку ОСВІТА про покладення ідеї поєднання освіти, науки і виробництва, у напрямку НАУКА зазначено про забезпечення [умов для ефективної наукової та інноваційної діяльності...], цілям освітньої діяльності в Концепції освітньої діяльності ПДАА [гармонійної взаємодії освіти, науки та бізнесу] та [забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності]; принципу забезпечення розвитку ЗВО в Перспективному плані розвитку до 2025 р. [нерозривність освітнього процесу, науково-дослідницької роботи і виробництва]. Зазначений пріоритет Стратегії щодо здійснення наукових досліджень [за пріоритетними напрямками, враховуючи потреби суспільства і науковий потенціал закладу...] відповідає фокусу ОНП [вирішувати сучасні актуальні проблеми розвитку аграрної сфери економіки в умовах поглиблення глобалізаційних процесів і посилення конкурентної боротьби...] і спрямуванню освітньої складової ОНП щодо вміння ідентифікувати проблеми розвитку економіки. Серед пріоритетів розвитку ПДАА за напрямом НАУКА зазначено про розробку і впровадження [механізму захисту інтелектуальної власності результатів наукових досліджень та їх ефективної комерціалізації], з чим корелює ОК [Бібліографія, інформаційний пошук та інтелектуальна власність]. ОК [Стратегія стійкого розвитку в глобальному середовищі] кореспондує з такою метою Концепції освітньої діяльності ПДАА, як [гармонійна взаємодія освіти, науки та бізнесу з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку аграрної галузі, регіону та держави]. Зазначена практична апробація ОНП у вигляді публікацій, участі у конференціях відповідає пріоритетам Стратегії за напрямом НАУКА сприяти активізації публікаційної активності освітян, активного залучення студентів до наукової діяльності на всіх освітніх рівнях, посилити роботу видавничого центру, сприяти участі науковців у конференціях.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі ОНП визначені з урахуванням позицій і потреб зацікавл. сторін, сформовані відповідно до їх зауважень, що підтверджено під час зустрічей зі здобувачами і стейкхолдерами. Серед роботодавців є випускники ЗВО, к.е.н.-практики. У розробці ОНП брала участь здобувачка даної ОП, яку включено в робочу групу з розробки (див. ОНП). Під час фокус-груп здобувачі і група забезпечення зазначили, що щороку здобувачі долучаються до перегляду ОНП, проходять опитування щодо окремих складових ОНП, їх рекомендації враховуються. Зокрема, здобувачка Н.Баган на засіданні кафедри 05.03.2018 зазначила про необхідність передбачити у [подальшому навчанні участь в освіт. і дослід. грантах та наук. стажуваннях для набуття додат. знань і компетентностей] (див. витяг ОНП 2018 надано за запитом). Пропозицію було враховано та впроваджено вибірково дисципліну «Грантова діяльність на нац. та міжнар. рівнях» (див. ВС). Результати анкетування здобувачів викладаються на <https://cutt.ly/enLCSU9>. В наданих протоколах засідання кафедри щодо обговорення ОНП наявні здобувачі у списку присутніх. До перегляду ОНП залучені академ.спільнота і підприємства. Під час фокус-групи було підтверджено, що підприємства надають дані для дослідження. На ОНП надходили рецензії-відгуки зовніш. стейкхолдерів - представників держ., комун. і приват. установ, у т.ч. від к.е.н., начальника Хорольського відділення Управління виконавчої дирекції фонду соц. страхування в Полтав. обл., В. Балюка; д.е.н., проф., проректора СНАУ, Ю.Данько; директора приват. фірми КМ у м. Полтава, В. Заяця; к.е.н., директорки КУ «Агенція місц. розвитку ТГ Полтав. р-ну», Ю. Попової. Їх рекомендації стосувались коригування деяких ПРН і ФК, що враховано в останній версії ОНП (В.Балюк - ФК8, ПРН14; Ю.Данько - ПРН7; В.Заяц - ПРН4; Ю.Попова - ФК9), а також коригування окремих ОК (за пропозицією Ю.Данька збільшено обсяг дисципліни «Методологія..» та орг-я підготовки і написання дисертації з 4 кр. у 2018 р. - <https://cutt.ly/MncMrgj> до 6кр.). На фокус-групі зазначені особи підтвердили про участь в обговоренні ОНП, наданні рекомендацій щодо ПРН та окремих складових ОНП. Відбуваються обговорення ОНП з представниками різних підприємств та установ: із А. Панчук, завкаф. ХНЕУ - порекомендувала напрями залучення аспірантів до міжнар. проєктів та програм мобільності (<https://cutt.ly/uncMhFu>), із А. Гребельною ТОВ «Коновалівка-Агро» - взяла участь в обговоренні ОНП (<https://cutt.ly/uncMhFu>), Ю. Поповою, директоркою КУ «Агенція розвитку тер. громад Полтав. району» - порекомендувала до ПРН додати [уміння формувати грант.заявки та співпрацювати з органами держ.управління] (<http://surl.li/vvjcs>). Надані на запит протоколи засідання кафедри за 2017, 2018, 2019рр містять інформацію про участь стейкхолдерів та здобувачів в обговоренні ОНП. Під час фокус-групи В.Заяц запропонував під час підготовки здобувачів [адаптувати закордон. досвід до особливостей нац. економіки] з урахуванням пандемії та інших змін, що постійно відбуваються.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

При розробці/оновленні ОНП був врахований Прогноз навичок та вмінь: тренди і виклики до 2030 Європ. центру розвитку проф. освіти і навчання (<https://cutt.ly/wnc16sT>). В ОНП враховано такі компетенції, як ділова грамотність (ОК1), матем. навички і аналітика (ОК2), творчість (ОК5, ОК7), здатність вирішувати проблеми (ОК8, ОК9), збір та оцінка інформації (ОК7). Відбуваються зустрічі викладачів і здобувачів ОНП зі стейкхолдерами - представниками освітніх установ, підприємств, під час яких обговорюється ОНП та визначаються напрями її удосконалення: розвиток hard & soft skills, співробітництво науковців і практиків (<https://cutt.ly/WncorTY>), спільні дослідження аспірантів та участь у наукових конкурсах - з Ю.Даньком, д.е.н., проректором СНАУ (<http://surl.li/vvjb>), введення вибіркових дисциплін соц-економ. спрямування (<https://cutt.ly/WncookF>), обмін досвідом щодо академічної мобільності та грантових проєктах (<https://cutt.ly/nnc2cFt>), обговорення ПРН, вибіркових дисциплін, формального та неформального навчання в рамках діяльності клубу аспірантів ДЕКА (<http://surl.li/vvjd>). НПП на зустрічі зазначали про запозичення з власних стажувань під час викладання, а також врахування досвіду інших зов, зокрема, ХНЕУ ім. С.Кузнеця і Полтав.нац.пед.ун-тету ім. В. Короленка (врахували їх досвід при розробці програми практики), НУБіП, Ресурс. центру ун-ту Міссурі і Лейбніц.ун-ту аграр.розвитку в транзит.економіках (врахували методи та економетрич.моделі, що ними застосовуються). Аналізуються стратег.документи на предмет відповідності ОНП тенденціям розвитку спеціальності, зокрема, за словами гаранта зазначено про аналіз Стратегії зміни майбутнього. Україна - 2030 (<https://cutt.ly/NncowIg>). Мета ОНП відповідає стратег. меті Стратегії розвитку Полтав.обл. до 2027 р. [Збалансована інновац. конкурентоспр.економіка] (<https://cutt.ly/onc2WKT>) та цілі Програми екон. і соц. розвитку Полтав. обл. на с.72 (застосування стратег.менеджменту в с/г-ві, .. підтримка розвитку фермер.господарств,...) (<https://cutt.ly/snc2R67>). Відповідно до Стратегії, Полтав.область має значний аграр. потенціал і є регіоном з високим рівнем розвитку с/г виробництва, що обумовлює актуальність ОНП. ОК4 корелює з операц.метою 3.3, ОК6 і ОК9 - з тех.завданнями операц.мети 2.1. Вибіркові дисципліни (<https://cutt.ly/Wnc2Ykc>) враховують регіональний і галузевий контекст (наприклад, дисц. [Кооперативні форми виробництва і обслуговування в сільському господарстві] та [Організація функціонування та перспективи розвитку кооператив.системи в Україні] і тех.завдання 2.3 [Створення та підтримка с/г обслугов.кооперативів]). На фокус-групі ректор підтвердила врахування галузевого і регіонал.контекстів, оскільки Полтав.обл. є аграр.решіоном. За опитуванням здобувачів ОНП цілі та ПРН відображають тенденції розвитку спеціальності та ринку праці (<https://cutt.ly/wnc2Iuq>). При опитуванні зовнішніх стейкхолдерів, вони зазначили про доцільність реалізації ОНП в регіоні (<https://cutt.ly/unc2OxF>).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю відсутній. Під час спілкування з гарантом та групою забезпечення, було зазначено, що вони врахували НРК під час розробки ОНП. В ОНП враховані СК стандарту 2 рівня в.о. спец. 051 Економіка, які є додатковими для ОНП: СК11 Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень - у ЗК6 і ФК8; СК12 Здатність застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі у закладах вищої освіти. - у ФК11; СК13 Здатність самостійно здобувати нові знання, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у сфері економіки - частково у ФК6. СК14 Здатність визначати та критично оцінювати ключові тренди соціально-економічного розвитку та застосовувати їх для формування нових моделей економічних систем та процесів у науковій роботі - у ФК12. В ОНП враховані ПРН стандарту 2 рівня в.о. спец. 051 Економіка, які є додатковими для ОНП: ПРН16 в частині "Планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження" - у ПРН11, у частині "презентації результатів" - у ПРН2; ПРН77. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти, розробляти навчально-методичні матеріали - у ПРН12; ПРН19 Формулювати нові гіпотези та наукові проблеми у сфері економіки, пропонувати належні підходи та методи їх перевірки - у ПРН7. ПРН ОНП відповідають рівню 8 Національної рамки кваліфікації, зокрема, ПРН1 - Знання - (Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності); ПРН4, ПРН6 - Уміння/навички - спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики; ПРН3, ПРН5, ПРН7 - Уміння/навички (започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності); ПРН4, ПРН7 - Уміння/навички (критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей); ПРН2 - Комунікація (вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому); ПРН14 - Комунікація (використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях); ПРН5, ПРН10, ПРН11, ПРН12 - Відповідальність і автономія (демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, постійна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності); ПРН3 - Відповідальність і автономія (здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильною стороною є систематичне залучення стейкхолдерів до розробки і оновлення ОНП. Стейкхолдери представлені різними групами: і академічною спільнотою, і представниками бізнесу, і іншими державними та місцевими установами. Відповідність ОНП регіональному і галузевому контексту. Врахування ієрархій стратегій: наявна тісна кореляція між стратегічним розвитком ЗВО та області. Це підтверджено аналізом документів та бесідами під час фокус-груп.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Покращити ОНП може врахування рекомендації від стейкхолдера щодо адаптації кращих закордонних практик до розвитку вітчизняної економіки при підготовці здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Стейкхолдери, які беруть участь у визначенні цілей, ПРН і змісту ОНП, включають представників і підприємств, і академічної спільноти, й інших установ, в т.ч. з різних міст України. При розробці ОНП врахований регіональний і галузевий контексти, насамперед, те, що Полтавська область є аграрним регіоном. ОНП Економіка та освітньо-наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають критерію 1. Виявлені недоліки не є суттєвими, рекомендації можуть бути використані для покращення ОНП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Нормативний строк підготовки доктора філософії за ОНП Економіка становить 4 роки. Представлена через систему ОНП передбачає наукову та освітню складові. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми “Економіка” підготовки доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка становить 60 кр. ЄКТС, що відповідає вимогам ст. 5 Закону України “Про вищу освіту” та п. 26 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (затвердженого Постановою КМУ №261 від 23.03.2016), а також Методичним рекомендаціям щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджений Наказом МОН України від 01.06.2017 № 600. Розділ III <https://cutt.ly/OncS5N8>. ОНП містить сукупність ОК, які відповідають чотирьом складовим, що передбачені п. 27 зазначеного Порядку. Під час фокус-групи з гарантом та групою забезпечення, було встановлено, що: на здобуття глибинних знань із спеціальності відведено 22 кр. ЄКТС (ОК6-ОК9), оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями - 8 кр. ЄКТС (ОК2,ОК4,ОК5), набуття універсальних навичок дослідника 10 кр. ЄКТС (ОК3, ОК7, ОК10), здобуття мовних компетентностей - 6кр. ЄКТС (ОК1,ОК2, ОК9), що відповідає Рекомендаціям <https://cutt.ly/Rnrdegi> Загальний обсяг обов'язкових компонентів освітньої складової становить 44 кр. ЄКТС (73,3%), на вибіркові відводиться 16 кр. ЄКТС (26,7%), що відповідає вимогам ст. 62 Закону України “Про вищу освіту”. Навчальний план 2020р., поданий з ОНП “Економіка”, за обсягом та складом ОК відповідає зазначеній ОНП та містить всю необхідну інформацію, що відповідає п. 26 Порядку. На офіційному сайті ПДАА оприлюднено ОНП за всі роки <https://cutt.ly/HncJv8q>, що дозволяє проаналізувати їх зміни. Так, ОНП 2016-2019рр. загальним обсягом бокр. ЄКТС містять 44кр. ЄКТС обов'язкових компонент (73,3%) та 16 кр. ЄКТС вибіркових (26,7%), що відповідає вимогам Закону України “Про вищу освіту” та Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Структуру, зміст та оформлення освітніх програм в ПДАА регламентовано Положенням про освітню (освітньо-професійну, освітньо-наукову) програму в ПДАА <https://cutt.ly/mncKdVu> зі змінами (наказ ректора No 39 від 18 березня 2020 р.). Зміст ОНП “Економіка” третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, що затверджена наказом

ректора №295 від 28.12.2019р., структурована за освітньою та науковою складовими. Освітня складова розподілена на обов'язкові та вибіркові компоненти; в структурно-логічній схемі зазначено семестри їх вивчення. В НП обов'язкові ОК додатково структуровано на дисципліни загальної та професійної підготовки. Зміст ОНП коректно відображено в наданому через систему НА навчальному плані (НП). ОНП та НП передбачено кредити на опанування вибіркових ОК, але не містять переліку вибіркових ОК, який має широкий діапазон та представлений на офіційному сайті <https://cutt.ly/QncKkLL>, та конкретизовано для ОНП 2020р. <https://cutt.ly/PnvWHP9>. Зміст освітньої складової розкривається через 10 обов'язкових та 4 вибіркових ОК (обираються по 2 ОК в 3 та 4 семестрах, обсяг кожної 4 кр. ЄКТС). Вивчення ОК 1 “Англійська мова для науковців” забезпечує опанування ЗК3, ЗК6, ФК8, ФК10, що відображає вимоги НРК щодо володіння іноземною мовою. В цілому, вивчення обов'язкових ОК забезпечує опанування 7 ЗК, 12 ФК та досягнення 14 ПРН. Структурно-логічна схема представлена в табличному вигляді, що утруднює сприйняття логіки викладання ОК. Така схема характерна для всіх ОНП ПДАА (є загальноприйнятною в ПДАА). Подана на акредитацію ОНП була затверджена в 2019р, в Положенні про ОП зі змінами 2020р. вже передбачено форму подання структурно-логічної схеми у вигляді графу, що забезпечить краще сприйняття логіки викладання. Окрім того, під час фокус-групи з сервісними було уточнено це питання та отримано роз'яснення, що подібне зауваження ЗВО уже отримав та працює над його врахуванням. ЕГ провела аналіз наданих документів (ОНП, НП, силабуси) та встановила, що, не дивлячись на недостатньо наочну візуалізацію, змістовна та часова структуризація ОНП є чіткою та послідовною, ОК пов'язані логічно та, в сукупності, дозволяють досягти заявлених ПРН та цілей ОНП.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Виходячи з аналізу предметної області ОНП “Економіка”, ЕГ приходять до висновку, що зміст ОНП відповідає об'єкту вивчення через опанування ОК4, ОК6, ОК8, ОК9, які присвячені вивченню [проблемної ситуації в економіці на загальнодержавному, регіональному, місцевому рівнях та господарській діяльності суб'єктів господарювання...]. Теоретичний зміст предметної області в повному обсязі відображається через опанування обов'язкових ОК, зокрема ОК 2, ОК4-9. Освітні компоненти, що представлені в ОНП містять лабораторні та практичні заняття, що передбачають застосування методів, методик та технологій, а також сукупності інструментів, якими має володіти здобувач вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. Вони містять як філософські (ОК5), загальнонаукові (ОК2, ОК7, ОК8), так і конкретно-наукові методи виконання наукового дослідження та отримання наукових результатів (ОК4, ОК6, ОК9). Викладачі, під час фокус групи, зазначили про використання сучасних інтерактивних методів навчання в межах освітніх компонент, що ними викладаються, а також ідентифікували методичний інструментарій, який містить різноманітну сукупність методів наукового дослідження. Викладачі використовують сучасне програмне забезпечення в межах своїх ОК для виконання практичних завдань, здійснення аналітичних наукових досліджень та презентації наукових результатів (SPSS STATISTICA, надбудови в Excel, Універсал +, Нібелунг, Canva, тощо), що можливо завдяки достатньому матеріально-технічному забезпеченню (продемонстровано під час огляду матеріально-технічної бази, зазначено під час спілкування із викладачами, гарантом). На фокус-групі зі здобувачами було підтверджено, що вони користуються програмним забезпеченням STATISTICA, надбудовами в Excel, Canva та інші під час вивчення дисциплін та наукових спостережень. Дані програми є корисними та цікавими для них, їх вивчення спонукає до поглибленого опанування аналітичного інструментарію та розширення цього переліку. Під час аналізу результатів опитування, яке оприлюднено <https://cutt.ly/lmvRXPX>, також було відмічено позитивне сприйняття здобувачами використання програми STATISTICA

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Формування інд. освітньої траєкторії передбачено Положенням про забезпечення права на вибір навч. дисциплін студентами <https://cutt.ly/lmvUyXq>; Положенням про забезпечення права на вибір з.в.о. навч. дисциплін (Нак. ректора від 16.12. 2020 р. № 256) <https://cutt.ly/KnvUu2r>. Згідно останнього, реалізація права на вибір навч. дисциплін здійснюється за кількома напрямками: [Вибір з вибіркової частини освітньої програми, на якій навчається]; [Вибір з іншої освітньої програми]; [Вибір з переліку міжфакультетських (для ЗВО бакалаврського рівня), факультетських або фахових вибіркових навчальних дисциплін. Вибір ЗВО ступеня док. філософії навчальних дисциплін, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і, які пов'язані з тематикою дисертації, здійснюється за погодженням із своїм наук. керівником та зав. аспірантурою та докторантурою]. ОНП та НП передбачено кредити для вибіркових дисциплін в обсязі 16 кр. ЄКТС (26,7%) без їх зазначення. Визначення дисциплін, що пропонуються на вибір здобувачів, здійснюється із врахуванням думок учасників освітнього процесу, обговорюється під час розширених засідань робочої групи, кафедри. Для зручності та інформованості здобувачів інформація щодо вибірковості представлена на <https://cutt.ly/DnvUI9S>. Під час фокус групи зі здобувачами було підтверджено дієвість процедури обрання ОК відповідно до наук. інтересів. Зазначено, що вибір можна здійснити з переліку <https://cutt.ly/rnvUHWP> та <https://cutt.ly/lmvUKBH>, шляхом написання письмової заяви. Здобувачі знають та користуються можливістю обрання навчальних дисциплін з інших освітніх програм (наприклад, обирали з магістерського рівня: М. Фененко “Дорадництво” - для відображення в дисертаційній роботі; М. Міроєвська - “Економічні ризики”, яка корелює з тематикою її дослідження та допомагає здобувачці поглиблено опанувати цю дисципліну, яку вона не вивчала, адже є випускницею інж.-технолог. факультету; А. Різник обрав “Економіку праці...”, бо його тема стосується витрат і він потребував поглибленого вивчення питання оплати праці в межах

даної дисципліни). Здобувачі підтвердили факти навчання в інших закладах освіти, перезарахування результатів навчання. Обрані ОК відображаються в інд. планах (надано за запитом). Під час спілкування з гарантом та групою забезпечення зазначено, що продовжується робота над удосконаленням процедури вибору - буде переведено в електронний кабінет здобувачів третього рівня, як це здійснено для здобувачів інших рівнів. Здобувачі інформуються щодо потенційних наук. керівників на сайті <https://cutt.ly/gnvORoW> і безпосередньо зав. аспірантурою. Здобувачі підтвердили можливість обрання теми дисертацій відповідно до наукових інтересів. Під час фокус групи НПП зазначили, що здійснюється модифікація завдань для здобувачів із врахуванням тематики їх наук. дослідження. Здобувачі відмітили гарну інформованість, доступність та підтримку як зав. аспірантури, так і наук. керівників під час формування інд. освітньої траєкторії та виказали задоволення цим процесом.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОНП та НП передбачають практич. підготовку з в.о. ОНП містить Пед. практику (ОК10) як обов'язкову компоненту (3 кр. ЄКТС), що відповідає ст. 51 ЗУ "Про вищу освіту", Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (затвердженого Постановою КМУ №261 від 23.03.2016) та регламентується Положенням про педагогічну практику <https://cutt.ly/RnvOMDo> [Педагогічна практика є етапом практичної підготовки здобувачів до науково-педагогічної діяльності]. Під час зустрічі з гарантом та групою забезпечення було обговорено зосередження даного виду практики на педагогіці, а не науково-педагогічній діяльності, що пояснено широким представленням наукової складової в інших видах діяльності. Інформація щодо проходження пед. практики та форми документів оприлюднені на <https://cutt.ly/invOobj>. На здобуття компетентностей в сфері науково-педагогічної діяльності також спрямована ОКЗ Педагогіка вищої школи (3 кр. ЄКТС), де на практичні заняття відведено 16 год. Опанування ОК10 дозволяє здобути компетентності (ЗК1,ЗК3,ЗК5,ЗК7,ФК3,ФК11), необхідні для подальшої професійної діяльності в сфері науково-педагогічної діяльності. Під час фокус-групи зі здобувачами було отримано підтвердження про проходження педагогічної практики, яка надає їм можливість апробації власних наукових досліджень та готує до роботи викладача. Здобувачі продемонстрували обізнаність щодо змісту практики та зазначили, що навчальне заняття в межах практики відбувається у супроводі наукового керівника. Здобувачі та гарант відмітили проведення занять англійською мовою за узгодженням в межах педагогічної практики, що сприяє розвитку мовних компетентностей. Також, окрім педагогічної практики, НП2020 за ОНП передбачає 244 год практичної підготовки (практичні, семінарські, лабораторні) за обов'язковою частиною та 96 год за вибірковою частиною, що становить 340 год або 18,9% загального обсягу освітньої складової ОНП. Практична апробація результатів наукових досліджень здійснюється аспірантами на конференціях різних рівнів (за запитом надано інформацію щодо відповідності тем керівників та аспірантів, де представлені результати наукової діяльності здобувачів, відображено в індивідуальних планах та у вкладці Матеріали науково-практичних конференцій <https://cutt.ly/InvP9lR>, наприклад, <https://cutt.ly/JnvPoYv>). Позитивною є практика тісної взаємодії з роботодавцями щодо наукових досліджень (банк реальних аналітичних даних, виконання тем НДР на замовлення в межах наукових шкіл <https://cutt.ly/onv1k9b>), про що було зазначено на зустрічах з НПП, гарантом, здобувачами та роботодавцями. Здобувачі позитивно оцінили компетентності, які вони здобувають під час практичної підготовки. Роботодавці зауважили на необхідності подальшої тісної взаємодії щодо адаптації кращих закордонних практик до вітчизняних реалій господарювання.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Соціальні навички формуються через набуття загальних ЗК3, ЗК4, ЗК6 та фахових ФК4, ФК8, ФК10 компетентностей. Формування соціальних навичок здійснюється у формальний та неформальний способи через: опанування ОК 1-5; використання сучасних інтерактивних методів навчання, таких як: дискусії, кейси, мозковий штурм, презентації (табл. 3 ВС, силабуси); діяльність Клубу аспірантів "ДЕКА" (<https://cutt.ly/jnv071A>); участь в тренінгах, круглих столах, тощо, наприклад <https://cutt.ly/BnnjDgL>. Розвитку soft skills сприяє й діяльність психологічної служби <https://cutt.ly/Znv2qb3>; <https://cutt.ly/gnv2wGv>, <https://cutt.ly/annjHmm>. В результатах опитування <https://cutt.ly/Xnv2gOp> зазначено, що освітні компоненти сприяють формуванню soft skills на 91,7%. Під час зустрічі зі здобувачами було зазначено, що участь в аспірантському клубі "ДЕКА" сприяє розвитку їх soft skills, дозволяє розвивати навички ведення наукових дискусій, полеміки, критичного мислення, доведення наукових позицій, обґрунтування думки, із врахуванням контраверсійності. Здобувачі третього рівня залучені до культурного життя, проводяться зустрічі з іноземними делегаціями, працюють мовні клуби (польський, німецький), Розвитку soft skills сприяє діяльність лінгафонного кабінету та програма Nubilong, що продемонстровано під час огляду матеріально-технічного забезпечення.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОНП та окреми ОК регламентується Положенням про організацію освітнього процесу <https://cutt.ly/hnv8QfY>. Згідно п. 8.2.5. Положення [Кількість годин аудиторних занять ..для денної форми навчання від 33 % до 66% загального обсягу навчального часу навчальних дисципліни], що дотримано в НП. Відповідно до п. 8.19 зазначеного Положення [Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача вищої освіти регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального часу, відведеного на вивчення конкретного освітнього компоненту], що дотримано в НП. Під час фокус групи, начальник навчального відділу зазначив, що формування графіку навчального процесу, розробка робочого плану передбачає рівномірний розподіл кредитів (15 кр. на семестр обов'язкових компонент) ЗВО систематично проводить опитування здобувачів (не рідше двох разів на рік), де враховується питання щодо достатності здобувачам часу на навчання <https://cutt.ly/Rnv3qqJ> (рівень задоволеності 91,7%), проводиться моніторинг якості та ефективності самостійної роботи здобувачів <https://cutt.ly/hnv3xue> (рівень задоволеності 91,7-100%). Під час фокус-групи зі здобувачами, вони не виказали незадоволення розкладом, зазначили, що консультації з керівниками відбуваються у зручний час, присутня тісна взаємодія.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти не здійснюється

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Діяльність клубу аспірантів ДЕКА ("Дискусійний Економічний Клуб Аспірантів") є позитивною практикою наукової співпраці та розвитку soft skills. Проведення систематичного опитування здобувачів дозволяє врахувати їх думку щодо обсягу фактичного навантаження для забезпечення цілей і програмних результатів навчання. Використання сучасного прикладного аналітичного інструментарію в межах даної ОНП дозволяє здійснювати наукові дослідження та отримувати результати, що відповідають вимогам, які висуваються міжнародними виданнями.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Під час аналізу ОНП Економіка було виявлено незначні технічні недоліки: слабка візуалізація структурно-логічної схеми, відсутність структуризації обов'язкової частини на дисципліни загальної та професійної підготовки, як це представлено в НП. ЕГ рекомендує продовжити роботу щодо посилення наочності структурно-логічної схеми в ОНП, над якою ЗВО вже веде роботу та здійснити єдине структурування ОК обов'язкової частини. Технічно вибір дисциплін здійснюється на паперових носіях, який планується перевести в електронні кабінети здобувачів, про що зазначено під час зустрічей. ЕГ рекомендує продовжити роботу щодо переведення цієї процедури он-лайн простір, що зробить процес більш прозорим та наочним.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Аналіз ОНП Економіка свідчить, що зміст та структура освітньої програми в цілому відповідає вимогам даного критерію. Обсяг освітньої складової ОНП складає 60 кр. ЄКТС, вибіркова складова на рівні 26,7%, визначені 14ПРН забезпечуються обов'язковими 10ОК ,в т.ч. педагогічна практика, зміст ОНП та логіка викладання ОК є узгодженими, що дозволяє покрити предметну область; передбачені та функціонують дієві механізми формування індивідуальної освітньої траєкторії; практична підготовка дозволяє сформувати компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності; розвиток soft skills здійснюється на високому рівні через формальні та неформальні заходи; обсяг ОНП та окремих ОК відповідає фактичному навантаженню, досягненню цілей та ПРН. Експертна група визначила як сильні сторони, так і ряд слабких моментів та недоліків, які описані вище. Зазначені недоліки не є суттєвими та не спричиняють ускладнення надання освітніх послуг і не впливають на їх якість. Окрім

того, закладом освіти на момент роботи ЕГ приймалися заходи щодо їх усунення. Все вищевикладене дозволяє експертній групі встановити загальну відповідність за другим критерієм на рівні В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому до аспірантури та докторантури для здобуття ступеня доктора філософії та доктора наук Полтавської державної аграрної академії у 2021 році (<https://cutt.ly/2nQ8J8a>) є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО. Документ розроблено відповідно до чинного законодавства, а саме: Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) та Умов прийому до закладів вищої освіти 2021 року. Правила прийому до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії в ПДАА в 2021 році затверджені у вигляді додатка (№10) до Правил прийому до ЗВО (<https://cutt.ly/FnQ8MyI>) та визначають вимоги до освітнього рівня абітурієнтів, перелік необхідних документів, які має подати вступник, етапи та терміни вступної кампанії, особливості проведення конкурсного відбору та алгоритм розрахунку конкурсного балу, а також умови, що надають при зарахуванні право на першочерговий вступ. У документі чітко наведено критерії оцінювання та формула розрахунку конкурсного балу для вступника. Під час зустрічей ЕГ зі здобувачами та адміністративним персоналом було підтверджено, що порядок та правила вступу, які розміщено на офіційному веб-сайті ЗВО, є абсолютно зрозумілими, чіткими та доступними для всіх зацікавлених осіб. Під час зустрічей ЕГ було з'ясовано, що непорозумінь, конфліктних чи дискримінаційних ситуацій під час вступу не було.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Конкурсний відбір на ОНП 051 Економіка Полтавської державної аграрної академії передбачає складання вступних випробувань зі спеціальності та з іноземної мови, а також підготовки реферату зі спеціальності (<https://cutt.ly/JnQ4uU3>). Визначений порядок та умови вступу відповідають Постанові Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)” (<https://cutt.ly/snQ4p96>). Базовим критерієм прийняття на навчання виступає наявність у вступників диплома магістра або спеціаліста. Вступний іспит з іноземної мови проводиться за програмою, яка відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти та оцінюється за 100-бальною шкалою. Програма іспиту з іноземної мови розміщена на офіційному веб-сайті ЗВО (<https://cutt.ly/knQ4EVR>). За наявності дійсного міжнародного сертифіката з іноземної мови (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти чи аналогічного рівня), вступник звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови (під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного іспиту з іноземної мови з найвищим балом). Вступний іспит зі спеціальності (в обсязі програми підготовки магістрів із відповідної спеціальності) оцінюється за 100-бальною шкалою. Програма вступного випробування зі спеціальності розміщена на веб-сайті ЗВО (<https://cutt.ly/MnQ4IL2>) та включає 12 модулів. Конкурсний бал для вступу розраховується за формулою: $KB = P1 \times K1 + P2 \times K2 + P3 \times K3$, де KB – конкурсний бал; P1 – результати іспиту зі спеціальності; P2 – результати іспиту з іноземної мови; P3 – результати реферату зі спеціальності; Сума коефіцієнтів K1, K2 та K3 дорівнює 1. K1 = 0,5; K2 = 0,4; K3 = 0,1. Форма та зміст конкурсного відбору відповідає особливостям самої ОНП та дозволяє оцінити загальний рівень підготовки абітурієнта. На зустрічі ЕГ з гарантом та групою забезпечення, а також адміністративним персоналом було з'ясовано, що особливості самої освітньої програми враховуються в першу чергу через підготовку та захист реферату, в якому визначається основний вектор майбутнього дослідження та складання фахового іспиту зі спеціальності. Однак, на офіційному веб-сайті ЗВО відсутній приклад екзаменаційного білету вступного фахового іспиту та не прописано основні вимоги до оформлення та написання реферату.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У Полтавській державній аграрній академії правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності регламентуються низкою нормативних документів, а саме: Положенням «Про академічну мобільність здобувачів вищої освіти ПДАА»: (<https://cutt.ly/OnQ4DZM>), зокрема частиною 4, що стосується «визнання та перезарахування результатів навчання здобувача вищої освіти у закладі вищої освіти-партнері»; Положенням «Про підготовку здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії та доктора наук в ПДАА» (<https://cutt.ly/7nQ4NHV>); Положенням «Про організацію освітнього процесу в ПДАА» (<https://cutt.ly/fnQ4LwD>); Положенням «Про відрахування, переривання навчання, поновлення та переведення здобувачів вищої освіти в ПДАА» (<https://cutt.ly/hnQ4CPb>); На основі даних положень, в ПДАА здійснюється академічна мобільність. Згідно з частиною 4 Положення «Про академічну мобільність здобувачів вищої освіти

ПДАА»: (<https://cutt.ly/OnQ4DZM>), рішення про перезарахування результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності приймається комісією по перезарахуванню. Умовами перезарахування є [наявність академічної довідки або документу про вищу освіту з додатком встановленого у ЗВО–партнері зразка чи інших документів із переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін (освітніх компонентів), кількістю годин і кредитів ЄКТС та інформації про систему оцінювання], виданих у ЗВО, де здобувач проходив навчання та Звіту здобувача про результати навчання за програмою академічної мобільності. [Для зарахування результатів наукової роботи у межах реалізації права на академічну мобільність аспірант формує Звіт про результати участі у спільних проектах, наукових дослідженнях, наукових стажуваннях. Результати якого зараховуються, за умови позитивного висновку наукового керівника] (<https://cutt.ly/OnQ4DZM>). Гарною практикою в ПДАА є як академічна мобільність за кордоном, так і в межах України. Зокрема, під час зустрічі ЕГ зі здобувачами, було фактично підтверджено, що програмою академічної мобільності скористалась О. Поночовна, яка в період з 28 квітня по 21 травня 2021 року проходила наукове стажування в Полтавському університеті економіки і торгівлі. Про що розміщена інформація на офіційному веб-сайті Академії (<https://cutt.ly/JnQ41Ug>; <https://cutt.ly/bnQ42Qv>; <https://cutt.ly/PnQ43Pm>). Також на веб-сайті ЗВО представлена інформація, що підтверджує участь Н. Баган та А. Резніка в програмі академічної мобільності в Полтавському університеті економіки і торгівлі (<https://cutt.ly/cnQ7qAi>) та у Вищій школі управління охороною праці в Катовіцах (<https://cutt.ly/jnQ7oe2>; <https://cutt.ly/FnQ7aJ5>). Під час зустрічі ЕГ зі здобувачами та випускниками, ними було підтверджено їх обізнаність стосовно можливостей академічної мобільності, а також механізмів та правил визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура та правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регламентується Положенням «Про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавської державної аграрної академії (нова редакція)» (<https://cutt.ly/tnQ7gOM>). Згідно з даним Положенням в ПДАА можуть визнати та перезарахувати результати навчання, отримані у неформальній/інформальній освіті, [в обсязі не більше 10 % від загального обсягу відповідної освітньої програми, але не більше 3 кредитів на третьому (освітньо-науковому) рівні в межах навчального року]. Для перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній/інформальній освіті, здобувачу потрібно звернутися із відповідною заявою до завідувача аспірантури і докторантури. Разом із заявою здобувач подає документи (сертифікати, свідоцтва, академічні довідки тощо), які підтверджують результати навчання, про отримання яких заявив здобувач. Створюється комісія з перезарахування результатів навчання, яка розглядає надані здобувачем документи, проводить з ним співбесіду та приймає рішення про визнання чи відмову у визнанні результатів навчання, отриманих під час неформальної/інформальної освіти. На практиці, згідно коментарів на зустрічах ЕГ з гарантом та групою забезпечення, а також адміністративним персоналом, фактичне визнання результатів неформальної освіти реалізується, зокрема, через визнання сертифікатів із володіння іноземною мовою при вступі. На зустрічі ЕГ зі здобувачами, останні зазначили, що правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті є чіткими, зрозумілими, надійними та доступними. Здобувачі зазначили, що мали досвід визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті, зокрема шляхом перезарахування участі в конференції (в обсязі 0,6 кредитів ЄКТС). Здобувачам було зараховано по 5 балів в межах поточного контролю з теми. На зустрічі з ЕГ випускники ОП зазначили, що знали про механізм та правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, однак не мали потреби ними користуватися.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Наявність чітких та зрозумілих правил прийому на навчання до аспірантури, відсутність дискримінаційних положень. Врахування особливостей освітньої програми Правилами прийому на навчання, зокрема шляхом підготовки реферату, презентація якого дає змогу оцінити загальний рівень наукової підготовки абітурієнта, а також сферу його наукових інтересів та навички soft skills. Наявність чітких та зрозумілих правил визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти та у неформальній освіті. Забезпечення вільного доступу до усіх нормативних документів всіх стейкхолдерів, шляхом їх доступності на офіційному веб-сайті ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

На веб-сайті ЗВО відсутній приклад екзаменаційного вступного білету та не прописано вимоги до реферату, тому ЕГ рекомендує навести приклад вступного білету фахового іспиту, висвітлити структуру реферату та основні вимоги до його написання.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОНП загалом відповідає визначеному критерію. Експертна група визначила як сильні сторони ОНП, так і деякі слабкі моменти та недоліки, які описані вище. Однак зазначені недоліки не є суттєвими та не ускладнюють доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми навчання (очна (денна) та заочна), форми освітнього процесу та види навчальних занять регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАА (Протокол вч. ради академії No 15 від 18.03.20 р.) <https://cutt.ly/MnnyDe3>; освітній процес здійснюється на засадах студентоцентризму (п.7 зазначеного Положення). Також використовуються Положення про РПНД в ПДАА, Методичні рекомендації щодо розробки силябусу навчальної дисципліни ПДАА (<https://cutt.ly/jnnyFnE>) та Положення про освітню (освітньо-професійну, освітньо-наукову) програму в ПДАА (<https://cutt.ly/unnyGlZ>). Дистанційне навчання здійснюється через систему Moodle <https://moodle.pdaa.edu.ua/> та регламентується цілим рядом внутрішніх документів: <https://cutt.ly/qnnyKWk>; <https://cutt.ly/mnnyLNZ>. В результатах опитування здобувачів зазначено, що під час дистанційного навчання пріоритетом є Moodle, Google Meet, Zoom <https://cutt.ly/Fnnyuub>, що було підтверджено під час зустрічі з ними. Також діє Положення про електронне освітнє середовище <https://cutt.ly/FnnyCzj>. У силябусах вибіркового та обов'язкового ОК, що надані через систему НА, відображені методи навчання за дисципліною, а також ПРН, на які спрямовано дану ОК. Аналіз табл. 3 ВС демонструє широкий спектр методів навчання, які застосовуються під час викладання за даною ОНП, наприклад: словесні, наочні, практичні, інтерактивні, що передбачають ведення наукових дискусій, підготовку есе або тез доповідей, розгляд життєвих ситуацій (кейсів). В результатах опитування аспірантів <https://cutt.ly/8nnyV36> зазначено, що використовувалися елементи інноваційного та інтерактивного навчання. НПП, гарант та група забезпечення, відкрита зустріч, здобувачі підтвердили широку диверсифікацію методів навчання, які дозволяють досягти цілей та ПРН. Під час фокусгруп зі здобувачами, було встановлено, що вони можуть обирати тему, наук. керівника (<https://cutt.ly/InnuR7p>), освітні компоненти, які дотичні до їх наукових інтересів (відзначено в наданих індивідуальних планах здобувачів), місце презентації та публікації наукових результатів; методи навчання є відповідними до тих результатів, що отримують. Під час фокус груп з академічним персоналом було підтверджено, що вони мають можливість самостійно обирати методи навчання, що відповідає принципам академічної свободи. Їх обрання ґрунтуються на освітньо-наукових активностях (участь в міжнародних проектах, стажуваннях, підвищенні кваліфікації в межах України на основі договорів наукової співпраці, участі в освітньо-наукових заходах, тощо). Також зазначено, що адміністрація підтримує ініціативи викладачів щодо впровадження досвіду в діяльність ЗВО. Гарантом зазначено про започаткування спільних навчальних курсів з представниками інших ЗВО України, що підтверджено під час відкритої зустрічі. Все вищезазначене дозволяє стверджувати, що форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених в ОНП цілей та ПРН, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної мобільності

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силябуса або в інший подібний спосіб).

Вся необхідна інформація щодо організації та змісту освітнього процесу в аспірантурі та докторантурі представлена на офіційному сайті ЗВО, наприклад: у відповідній вкладці (<http://cutt.ly/UnniFWC>); освітня діяльність <https://cutt.ly/pnniBAh>. Інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів подається відкрито у вигляді силябусів та анотацій для здобувачів вищої освіти обов'язкового (<https://cutt.ly/rnnuCMY>) та вибіркового компонент (<https://cutt.ly/knnuVOx>). До системи Moodle було надано тимчасовий доступ через логін/пароль, що дозволило ознайомитися з навчально-методичним забезпеченням, яке представлено лекційним матеріалом та завданнями до практичних, самостійної роботи, тощо. Здобувачі мають електронні кабінети та можуть користуватися всією інформацією даної системи. Також їм доступна Електронна бібліотека <http://lib.pdaa.edu.ua/>, де можна ознайомитися з навчально-методичним забезпеченням, іншими матеріалами. У ЗВО проводяться опитування здобувачів у вигляді анкетування, результати якого, серед аспірантів даної ОНП, оприлюднено на сайті <https://cutt.ly/lnnuJ4O>, які свідчать про інформованість здобувачів щодо цілей, змісту та ПРН ОНП, критеріїв оцінювання <https://cutt.ly/qnnyXqF> та розуміння індивідуальної освітньої траєкторії. Зазначені результати демонструють високий рівень задоволеності. Під час фокус групи зі здобувачами було підтверджено, що інформація стосовно цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання їм надається на початку занять, в силябусі; вони знають, де можна переглянути

інформацію щодо освітніх компонент (на сайті та безпосередньо уточнити у зав. аспірантури, наукового керівника); використовуються месенджери та соціальні мережі (Viber, Facebook) для швидкої комунікації та інформування. За словами гаранта та групи забезпечення планується удосконалити електронний кабінет здобувача для автоматизації вибору ОК. Також діє система <https://asu.pdaa.edu.ua/>, яка розроблена для викладачів, щодо інформування про освітній процес (продемонстровано під час огляду мат.-тех. бази); ЗВО щотижня розсилає згенеровані лінки для проведення занять під час дистанційної роботи в Google Meet, що є зручним для НПП (підтверджено під час фокус-групи з НПП, гарантом). Зазначена система є розробкою ПДАА та удосконалюється за запитами та пропозиціями викладачів.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

В освітній процес за ОНП Економіка імплементовані методи навчання, які засновані на дослідженнях (відображено в силабусах), наприклад: ОК4 передбачає використання проблемно-пошукового, евристичного методів навчання; ОК8 - навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації, підготовка доповіді, есе; ОК9 - проектний, вирішення проблемних ситуацій, підготовка доповіді. Окрім того, ОНП містить ОК: Методика та організація підготовки і написання дисертації, Бібліографія, інформаційний пошук та інтелектуальна власність, Філософія науки, Англійська мова для науковців, Проблеми розвитку економіки в дисертаційних дослідженнях, наповнення яких дозволяє опанувати загальні та спеціальні методи, що застосовуються в науково-дослідній діяльності здобувачів. Наукові досягнення викладачів у вигляді публікацій є основою для оновлення змісту ОК, використовуються під час викладання та зазначені в силабусах. Під час спілкування з НПП, гарантом, представниками наукових підрозділів відмічалось, що кафедрами, які дотичні до ОНП, виконуються науково-дослідні теми (<https://cutt.ly/cnnfyJD> та <https://cutt.ly/BnndYRe>) за рахунок різних джерел фінансування в межах наукових шкіл (<https://cutt.ly/3nnsTKr>); здійснюється консультування підприємств (<https://cutt.ly/wnndHPX>); є досвід та доцільним вважається подальше виконання науково-дослідних тем спільно з кафедрами інших спеціальностей; присутня діяльність ресурсних центрів <https://cutt.ly/Jnndz3V>. Так, ОК Стратегія стійкого розвитку в глобальному середовищі пов'язана із діяльністю Ресурсного центру зі сталого розвитку, який створено в межах міжнародного проекту, що дозволяє імплементувати наукові розробки аспірантів. Детальна інформація щодо участі в міжнародних проектах, НДР, наукової тематики публікацій, стажувань відображена в профілях викладачів, наприклад: Самойлик Ю.В. <https://cutt.ly/jnnsDIV>; Макаренко П.М. <https://cutt.ly/Wnns5yJ>, Березіна М.Л. <https://cutt.ly/RnndedG>. Слід зазначити, що профілі в Google Scholar деяких НПП не мають підтвердження ел. адреси ЗВО або дублюються; відсутні профілі аспірантів. Здобувачі зазначили, що під час проведення навчальних занять в межах педагогічної практики, мають можливість імплементувати свої власні наукові здобутки в освітній процес. Окрім того, апробація наукових розробок та їх імплементация здійснюється на основі фактичних даних підприємств, з яким відбувається тісна співпраця (підтверджено також на зустрічі з роботодавцями, НПП)

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

В ЗВО діють положення про робочі програми <https://cutt.ly/DnngIZc> та силабус <https://cutt.ly/pnngKzf>. Згідно п. 3.3 останнього [Силабус оновлюється на початок кожного навчального року та враховує: пропозиції гаранта ОП та / або викладачів навчальної дисципліни; пропозиції здобувачів вищої освіти подані гаранту ОП, викладачу та ін.; незадовільний рівень формування програмних компетентностей та результатів навчання з навчальної дисципліни у здобувачів вищої освіти; об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і / або інших ресурсних умов реалізації силабусу; результати опитування думки здобувачів вищої освіти щодо якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальної дисципліни]. Під час спілкування з НПП, гарантом та групою забезпечення було зазначено, що оновлення найчастіше відбувається за запитом стейкхолдерів, на основі сучасних трендів та результатів стажувань, наукової діяльності викладачів, обговорень з групою забезпечення, робочою групою, а також рекомендаціями метод. комісії щодо формальних складових як мінімум один раз на рік. Аналіз тематики публікацій НПП показав, що вона кореспондує з освітніми компонентами, які викладаються за ОНП. Вивчення силабусів, що представлені в табл. 3 ВС та на сайті <https://cutt.ly/gnnfPNW> показало, що в переліку рекомендованої літератури присутні власні публікації, в т.ч. й такі, що індексуються в наукометричній базі Scopus (наприклад: Стратегія стійкого розвитку в глобальному середовищі, Стратегічні напрями розвитку аграрної галузі і підприємств); перелік рекомендованої літератури є актуальним. Зміст та теми, представлені в ОК, відповідають сучасним трендам в сфері економіки. НПП зазначили також, що виступають рецензентами наукових публікацій та членами редакційної колегії; здійснюють активну науково-дослідну роботу, приймають участь в проектах та проходять стажування (зазначено в особистих профілях НПП та кафедр <https://cutt.ly/5nnhxRF>), що дозволяє актуалізувати наповнення ОК та наукової роботи здобувачів. Здобувачі підтвердили інформацію щодо систематичного проведення анкетування (опитування); на зустрічі зі студентським самоврядуванням та молодими вченими було зазначено, що крім регулярних опитувань, відбуваються опитування після завершення навчання дисципліни, яке дозволяє врахувати думки здобувачів під час подальшого перегляду змісту навчальних дисциплін

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізація ЗВО означена в Стратегія розвитку на 2020 - 2025 роки (с. 6) <https://cutt.ly/bnnpHJf>, Перспектив. плані розвитку ПДАА на період до 2025 року (п. 4.11) <https://cutt.ly/Jnnhbb9> та Стратегії інтернаціоналізації ПДАА до 2025 року <https://cutt.ly/Innhm40>. На офіц.сайті ПДАА присутня вкладка Міжнародні зв'язки <https://cutt.ly/GnnhV38>, які охоплюють 23 країни, 55 установ; представлена інформація в т.ч. й щодо стипенд. програм, проекту Erasmus, ознайомчої практики за кордоном, діяльність мовних центрів, які були створені за грант. кошт і функц-ть в ПДАА (огляд мат.-тех. забезпечення, <https://cutt.ly/onnjfW9>). У вкладці Освітня діяльність представлено можливості щодо академ. мобільності <https://cutt.ly/2nnkPIX>, в т.ч. внутрішньої (<https://cutt.ly/XnnkHBY>). Аналіз публікацій НПП, що викладають на ОНП, їх міжнарод. наук. активності (вкладка Склад кафедри в розрізі викладачів, <https://cutt.ly/WnnhEkg>, табл. 2 надана за запитом) свідчить, що навчання, викладання та наук. дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією ЗВО. Під час фокус групи з НПП встановлено їх обізнаність та активна участь в міжнарод. наук. співпраці, що відображено, наприклад, у звіті <https://cutt.ly/UnnzQEz>. Під час спілкування з випускниками, гарантом і здобувачами зазначено, що вони мають вільний доступ до НБ WOS. На думку ЕГ на вкладку бібліотеки <https://cutt.ly/gnnliLq> доцільно додати посилання на НБ та правила роботи з ними. Під час фокус-групи зі здобувачами встановлено, що вони мають досвід академ. обмінів та навчання за кордоном (наприклад: М.Міроєвська <https://cutt.ly/ynZ8NfS>; А.Резнік та Н.Баган <https://cutt.ly/4nZ4qcX>), приймають участь у заходах із залученням іноземних лекторів, викладачів, тощо (наприклад: Б.Сальніков <https://cutt.ly/WnZ4t3t>); ознайомлені з можливостями проект. діяльності (наприклад: <https://cutt.ly/SnZ4fAo>), здійснюють публікації за кордоном (<https://cutt.ly/QnWwUys>; <https://cutt.ly/rnWwPOL>), подають заявки на гранти (наприклад: М.Міроєвська, М.Вернигора «The SDU Department of Marketing & Management PhD international awards at the University of Southern Denmark»). За результатами опитувань здобувачі обізнані щодо процедур академ.мобільності <https://cutt.ly/hnnlWYA>, 75% опитаних не готували заявки на грант.проекти, але отримують підтримку і беруть участь у міжнарод. конференціях (надано через систему НА), публікують фах.статті, а публікація у виданнях, що індексуються в Scopus/WoS стримується, переважно, фінанс. причинами <https://cutt.ly/DnZ7WSl>, здобувачі б хотіли ще більше активізувати міжнарод. діяльність (участь в проєктах, лекції із запрошенням інозем. фахівців <https://cutt.ly/ZnZ72vn>, <https://cutt.ly/InZ5ejo>). Під час зустрічі з керівництвом відмічено, що встановленню та підтриманню міжнарод. зв'язків відводиться пріоритет. увага; карантинні обмеження негативно вплинули на очний формат обмінів та стажувань, але дозволило активізувати он-лайн залучення закордон. представників до освіт. процесу (формал. і неформал. способом)

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Наявність внутрішніх документів, що регламентують міжнародну діяльність та академічні обміни в ЗВО. Присутність можливостей як міжнародної так і внутрішньої, в межах України, мобільності. Використання сучасних методів навчання та диверсифікація он-лайн інструментів ведення освітньої діяльності, в т.ч. власної розробки. Високий рівень інтернаціоналізації освітньої діяльності в ЗВО, що виявляється через активну співпрацю із закордонними закладами, участь в міжнародних проєктах НПП, висвітлення та презентація наукових результатів за кордоном викладачами та аспірантами даної ОНП, наявність міжнародних стажувань. Започаткування спільних освітніх курсів з іншими ЗВО в межах України.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Здобувачі обізнані щодо відкритого доступу до наукометричних баз даних, але відмічаємо відсутність на офіційному сайті ЗВО інформації щодо наукометричних баз даних та умов доступу до них; на думку ЕГ на вкладку бібліотеки доцільно додати зазначену інформацію. Невпорядкованість профілів окремих викладачів та НПП, тому ЕГ рекомендує упорядкувати аккаунти НПП та аспірантів у мережах дослідників (наприклад, Google Scholar). Під час акредитаційної експертизи ЕГ отримала підтвердженням фактів академічної мобільності (в т.ч. міжнародної), залучення іноземних фахівців до занять аспірантів, міжнародній публікаційній активності, що відображено у звіті. В той же час, результати опитувань свідчать про бажання здобувачів посилити міжнародну співпрацю у вигляді залучення іноземних лекторів, міжнародної академічної мобільності, участі у грантових проєктах, тому рекомендовано продовжити існуючі та впроваджувати нові практики інтернаціоналізації освітньої діяльності ЗВО із більш активним залученням здобувачів третього рівня. ЗВО зазначили, що розпочали діяльність щодо підготовки здобувачів до грантової діяльності через впровадження відповідної дисципліни.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Аналіз навчання та викладання за ОНП Економіка свідчить про відповідність форм та методів навчання й викладання цілям та ПРН, високий рівень інформованості учасників освітнього процесу щодо цілей, змісту, ПРН, порядку та критеріїв оцінювання за ОК, глибоке поєднання навчання та дослідження, систематичне оновлення змісту освіти на основі як власних наукових здобутків, так і провідних практик у цій сфері, тісний взаємозв'язок навчання, викладання та наукових досліджень із інтернаціоналізацією ЗВО. ЕГ відмічає ряд сильних сторін, що зазначені вище. Недоліки, що описані, не є суттєвими, бо не позначаються на набутті компетентностей здобувачами освіти та не ускладнюють отримання освітніх послуг, а також нівелюються систематичною активною діяльністю ЗВО в сфері інтернаціоналізації. Тому, експертна група вважає підкритерії, в межах критерію 4 узгодженими, що дозволяє встановити загальну відповідність за даним критерієм на рівні В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна добросовісність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Проведення контрольних заходів за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти ступеня доктор філософії в Полтавській державній аграрній академії регламентується наступними документами, які оприлюднено на офіційному веб-сайті ЗВО (<https://www.pdaa.edu.ua/content/plozhennya-pro-osvitnyu-diyalnist>): «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавській державній аграрній академії» (<https://cutt.ly/DnQ7c4Z>); «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавській державній аграрній академії (нова редакція)» (<https://cutt.ly/2nQ7TsI>); «Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти полтавської державної аграрної академії» (<https://cutt.ly/wnQ5SiK>); Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Полтавській державній аграрній академії (<https://cutt.ly/ZnQ5FYZ>); «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти» (<https://cutt.ly/mnQ5Hqh>), «Тимчасовий порядок організації освітнього процесу і проведення поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій у Полтавській державній аграрній академії» (<https://cutt.ly/8nQ5JLa>). Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими та зрозумілими та відповідають ПРН. Основна інформація стосовно контрольних заходів та критеріїв оцінювання повідомляється здобувачам на першому занятті з дисципліни, а також доступні у силабусах, що заздалегідь розміщуються на офіційному веб-сайті Академії (<https://cutt.ly/wnYnUya>). Це було підтверджено ЕГ під час зустрічей зі здобувачами та науково-педагогічними працівниками. Робочі програми навчальних дисциплін постійно оновлюються, про що зазначили науково-педагогічні працівники та гарант під час зустрічі з ЕГ. Оцінка рівня досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому відбувається шляхом поточного та підсумкового контролю. У силабусах визначено основні методи та форми оцінювання опанування здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання; критерії успішного опанування програмних результатів навчання; шкали та критерії оцінювання результатів навчання (<https://cutt.ly/4nQ5Xhx>). Контроль за виконанням наукової складової ОП доктора філософії відбувається щопівроку у вигляді семестрової атестації, що підтвердили здобувачі та випускники під час зустрічей з ЕГ, а також наукові керівники. Такий механізм контролю та оцінювання дозволяє системно та об'єктивно встановлювати рівень засвоєння навчальних дисциплін та досягнення ПРН за освітньою програмою.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 051 "Економіка" на час проведення акредитаційної експертизи відсутній. Форми атестації здобувачів в Полтавській державній аграрній академії визначені освітньо-науковою програмою (<https://cutt.ly/fnQ5VIX>) і включає поточний і підсумковий контроль освітньої та наукової складових. Поточний контроль освітньої складової здійснюється під час занять, наукової складової – передбачає презентацію звітів аспірантів [щодо виконання індивідуального плану наукової роботи] на засіданні кафедри. Формою підсумкової атестації здобувачів, що визначає рівень опанування освітньою складовою є складання іспитів та заліків (диференційованого заліку), а наукової складової – публічний захист дисертаційного дослідження. Протоколи засідань кафедри економіки та міжнародних економічних відносин ПДАА, подані через систему Національного агентства на запит ЕГ, підтверджують факт проведення щосеместрових та річних проміжних атестацій аспірантів, шляхом їх звітування на розширених засіданнях кафедри, де здійснюється обговорення, затвердження звітів та прийняття рішення щодо подальшого навчання.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів чіткі і зрозумілі, доступні для усіх учасників освітнього процесу, що забезпечується доступністю на офіційному веб-сайті ЗВО основних нормативних документів (<https://cutt.ly/LnQ5MOW>). Під час зустрічі з ЕГ, здобувачі підтвердили, що вони своєчасно та в повному обсязі отримують всю необхідну інформацію щодо правила проведення контрольних заходів, що сприяє унеможливленню виникнення конфліктів. На зустрічах з ЕГ всі учасники освітнього процесу (зустрічі з студентським самоврядуванням, адміністративним персоналом, сервісними службами, гарантом та групою забезпечення та ін.) зазначили, що конфліктних ситуацій на даній ОП не було, що підтверджує, зокрема, відсутність необ'єктивності оцінювання. Об'єктивність екзаменаторів також забезпечується дотриманням певних нормативних документів, а саме: Кодексу академічної доброчесності ПДАА (<https://cutt.ly/PnQ59ol>), Кодексу етики викладача та здобувача вищої освіти в ПДАА (<https://cutt.ly/TnQ57lo>) та Положенням «Про протидію булінгу (цькуванню)» (<https://cutt.ly/8nQ6qPQ>). Для запобігання та врегулювання можливих конфліктних ситуацій в Полтавській державній аграрній академії є Положення «Про порядок вирішення конфліктних ситуацій у Полтавській державній аграрній академії» (<https://cutt.ly/VnQ6ipn>), де, зокрема, прописано механізм врегулювання конфліктних ситуацій у сфері запобігання корупції та врегулювання конфліктів інтересів; під час підготовки наукових та науково-педагогічного персоналу; стосовно [ситуацій, пов'язаних з дискримінацією та утисками, сексуальними домаганнями, булінгу (цькування) та інших конфліктів, що можуть виникнути під час навчального процесу] (<https://cutt.ly/VnQ6ipn>). На зустрічі ЕГ з студентським самоврядуванням здобувачами було зазначено, що при виникненні конфліктної ситуації вони можуть звернутися до омбудсмена (<https://cutt.ly/VnTbVzm>), психологічної служби (<https://cutt.ly/inTbMVe>), по телефону довіри (<https://www.pdaa.edu.ua/content/telefonny-doviry>) або надіслати інформацію в «скриньку довіри» (<https://cutt.ly/4nQ6sGM>), також можуть звернутися до кураторів, гаранта чи адміністрації. Порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження регламентується Положенням «Про організацію освітнього процесу в ПДАА» (<https://cutt.ly/anQ6hya>); Положенням «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ПДАА» (<https://cutt.ly/rnQ6QNC>) та Положенням «Про порядок вирішення конфліктних ситуацій» (<https://cutt.ly/anQ6Rgn>). На зустрічі ЕГ із сервісними службами, освітній омбудсмен зазначив про орієнтацію на розробку та імплементацію превентивних заходів. Фактів конфліктів за даною ОНП не виявлено.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Основними норматив. документами, що регламентують політику, стандарти і процедури дотримання академ. доброчесності в ПДАА і розроблені у відповідності з нормами українського законодавства є: Кодекс академ. доброчесності ПДАА (<https://cutt.ly/1nQ6YN6>); Положення про академ. доброчесність здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, доктора наук ПДАА (<https://cutt.ly/onQ6ICo>); Положення про запобігання та виявлення академ. плагіату в ПДАА (<https://cutt.ly/anQ6PzA>); Положення про організацію освіт. процесу у ПДАА (<https://cutt.ly/mnQ6SeQ>); Кодекс про етику викладача та здобувача вищої освіти ПДАА (<https://cutt.ly/onQ6Her>); Положення про комісію з академ. доброчесності ПДАА (<https://cutt.ly/6nQ6J6R>); Положення про комісію з питань етики та академ. доброчесності (<https://cutt.ly/DnQ6ZnY>); Тимчасове положення про перевірку кваліфікац. робіт здобувачів вищої освіти на наявність запозичень з інших документів (<https://cutt.ly/2nQ6BdU>). В ПДАА систематично проводяться заходи щодо популяризації академ. доброчесності (<https://cutt.ly/SnQ6OFr>; <https://cutt.ly/wnQ62oS>; <https://cutt.ly/7nQ63kZ>). В ЗВО проводився конкурс відеоробіт "Чесність починається з тебе" (<https://cutt.ly/wnQ64y5>). Основні питання в сфері дотримання та популяризації академ. доброчесності в ПДАА розглядаються на засіданнях Ради аспірантів, Ради молодих вчених, засіданнях клубу асп. ДЕКА, рада інституту. Дотримання умов академ. доброчесності забезпечується шляхом використання спец. ліц. програм Strikerplagiarism і Unicheck, за допомогою яких проводять перевірки на плагіат наук. робіт. В нормат. документах визначено відповідні відсоткові показники, що показують рівень оригінальності твору (<https://cutt.ly/xnQ66OX>). Тексти дис. робіт перевіряються в обов'язковому порядку. Здобувачі мають можливість перевірити будь-яку роботу за допомогою наявного ПО, подавши письмову заяву. В разі порушення академ. доброчесності учасники освіт. процесу, згідно з норматив. документами ЗВО, можуть бути притягнуті до моральної, дисциплінарної, адмін. відповідальності (<https://cutt.ly/QnJnSRo>; <https://cutt.ly/5nJnPXL>). Зокрема, за порушення норм академ. доброчесності, здобувач може бути позбавлений академ. стипендії або бути відрахованим з аспірантури, дис. робота здобувача може бути знята з розгляду спеціаліз. вченою радою Академії незалежно від стадії проходження без права її повтор. захисту та ін. За порушення норм академ. доброчесності НПП можуть бути позбавлені присудженого (або отримати відмову у присудженні) наук. ступеня чи вчен. звання, бути позбавленими права брати участь в роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади (<https://cutt.ly/3nJnI2R>). Під час зустрічей ЕГ з керівництвом, здобувачами, наук. керівниками, органами студ. самоврядування, адмін. персоналом та сервіс. службами було підтверджено, що політика, стандарти і процедури дотримання академ. доброчесності чіткі та зрозумілі і послідовно дотримуються всіма учасниками освіт. процесу під час реалізації ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Наявність чітких та зрозумілих форм проведення контрольних заходів, критеріїв оцінювання здобувачів, форм атестації. Унормування механізмів оскарження та перекладання результатів контрольних заходів та врегулювання ймовірних конфліктних ситуацій. Доступність всіх стейкхолдерів до положень та норм організації навчального процесу. Доступність та наявність необхідної для здобувачів інформації в робочих програмах (силабусах) стосовно критеріїв та схем нарахування балів з навчальної дисципліни та основних контрольних заходів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Продовжувати впровадження принципів академічної доброчесності, формування політики нульової толерантності до академічної недоброчесності. Оптимізувати процедуру перевірки робіт на плагіат, застосовуючи для подачі/реєстрації заяв систему Moodle або АСУ, що дозволить скоротити час подачі заяви, охопити більшу кількість процесів електронним документообігом, зберегти ресурси (папір) згідно цілей сталого розвитку, які пропагуються Ресурсним центром зі сталого розвитку

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОНП загалом відповідає визначеному критерію. ЕГ визначила як сильні сторони ОНП, так і певні слабкі моменти, які описані вище. Однак зазначені недоліки не є суттєвими та не впливають на чіткість та зрозумілість контрольних заходів, механізмів оцінювання здобувачів вищої освіти та процедур дотримання академічної доброчесності.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Гарантом ОНП Економіка є д.е.н., проф. Самойлик Ю.В. (наказ №56 від 02.03.2021, який надано за запитом ЕГ). На сайті кожної кафедри наявна основна інформація про викладачів та список публікацій кожного (<https://cutt.ly/5nc65JN>, <https://cutt.ly/bnvqgw1>, наприклад, Самойлик Ю. - <https://cutt.ly/FnvqsOt>, Шкурупій О. - <https://cutt.ly/bnvqfo8>). Гарантом на запит була надана повна зведена інформація щодо викладачів ОНП. Аналіз інформації щодо НПП та порівняння їх зі змістом ОК, що ними викладаються, дав змогу встановити дотичність їх публікацій та інших видів активностей дисциплінам. Наприклад, Т.Шаравара - ОК Бібліографія, інформац. пошук та інтел. власність - Член ред.колегії Наук. збірника [Східноєвропейський історичний вісник], ред.колегії електро. наук. фах. видання [Історія науки і біографістика], що видається Нац.наук. с/г бібліотекою НААН; Ю.Самойлик - ОК9 - Стратегічні напрями розвитку аграрної галузі - має кваліфікацію с/г дорадника, проходила стажування Faculty Exchange Program від Міністерства сільського господарства США та була учасницею Німецько-укр. літ. школи з аграр. економіки тощо; С. Шейко - ОК5 Філософія науки - має підвищення кваліфікації від Вищої школи філософії при Інституті філософії ім. Г. Сковороди НАНУ, М. Самойлік - ОК4 Стратегія стійкого розвитку в глобальному середовищі - є Лауреатом держ.премії України в галузі науки і техніки за дотичною ОК темою, Член експертної Ради МОН з експертизи проектів наук. робіт, наук-тех. розробок молодих вчених (секція 4 відповідає змісту ОК), має відповідне підвищення кваліфікації, та ін. Відповідність викладачів сприяє досягненню визначених ОНП цілей та ПРН. Під час фокус-груп здобувачі і адміністрація ЗВО зазначили про високий рівень розвитку кадрового потенціалу.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Переліки вакантних посад у ПДАА висвітлюються на сайті. До кожної посади висувають вимоги наявності вищої освіти за відповідною спеціальністю, наук.ступінь відповід.галузі наук, звання відповідно до профілю кафедри (<https://cutt.ly/pnveozr>). Список документів та процедура конкурс.добору регламентована Положенням про порядок обрання та прийняття на роботу НПП ПДАА від 25.09.2019. Згідно з положенням, претендент на посаду, окрім відповідної до спеціальності кваліфікації, повинен підвищувати свою майстерність і рівень проф. і наук. активності (що підтверджується відповідністю Ліцензійним умовам), мати висок. наук. і метод. рівень викладання дисциплін, дотримуватися норм етики і моралі, представити список наук. і метод. праць, перспектив. план діяльності за посадою (<https://cutt.ly/QnveaLF>). При подачі документів співробітниками ЗВО, враховується також рейтинг.оцінка.

Під час фокус-групи і начальник відділу кадрів, і викладачі зазначили про прозорість процедури конкурсу, добору, про необхідні документи, у т.ч. перспективний план діяльності працівника, про здобутки, які розглядаються на засіданні кафедри, про відсутність конфліктних ситуацій при доборі НПП на цю ОНП. На кафедрі нещодавно з'явився викладач з іншого закладу (О. Шкурупій), яка зазначила про ретельний, прозорий і ефективний підбір кадрів.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

При розробці / оновленні ОНП проводяться зустрічі з роботодавцями та враховується їхня думка та рекомендації (див. рецензії стейкхолдерів). При кафедрі ЕтаМЕВ ПДАА створено клуб аспірантів "ДЕКА", завданнями якого є у т.ч. організація заходів за участю здобувачів, викладачів та різних стейкхолдерів; співпраця з підприємствами і організаціями (<https://cutt.ly/4nvrhYS>). Із залученням зовнішніх стейкхолдерів (роботодавців) проходять різні заходи: форуми (<https://cutt.ly/Jnvrjv1>), зустрічі з вітчизняними (<https://cutt.ly/gnvrkUE>) та іноземними (<https://cutt.ly/1nvrzen>; <https://cutt.ly/snvrz74>) підприємствами, ярмарки вакансій (<https://cutt.ly/unvrgAB>), круглі столи (<https://cutt.ly/Fnvrbro>). Із закладами-партнерами підписані відповідні угоди про співпрацю (<https://cutt.ly/QnvrmwG>). Проведене опитування здобувачів показує, що 11 з 12 осіб вважають, що реалізація ОНП передбачає конструктивну взаємодію з роботодавцями та провідними фахівцями галузі, які долучаються до освітнього процесу (<https://cutt.ly/wnvrEVo>). Результати анкетування здобувачів щодо якості навчання за ОНП показують про залучення зовнішніх стейкхолдерів до освітнього процесу (<https://cutt.ly/DnvrRNP>). На відкритій зустрічі - Т. Костишина - завідувач кафедри Полтавського університету економіки та торгівлі - зазначила про наявність договору про наукову мобільність здобувачів та про їх присутність на захистах дисертацій. На відкритій зустрічі Боб Сальников (Канада) зазначив, що в рамках співпраці, аспіранти звертались до нього за консультаціями з приводу інвестування та реалізації міжнародних проєктів.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

В рамках діяльності клубу аспірантів "ДЕКА" проведені зустрічі та семінари з практиками, експертами в галузі та представниками роботодавців (без оформлення трудових відносин) (<https://cutt.ly/Nnvr7J9>). Окрім цього, роботодавці запрошуються кафедрою ЕтаМЕВ, як, наприклад, І. Колесніков директор ТОВ "НП Сервіс", який провів для здобувачів ОНП лекцію "Особливості сучасного франчайзингу" (<https://cutt.ly/6nvr59J>). При опитуванні здобувачів ОНП щодо залучення зовнішніх стейкхолдерів до викладання навчальних дисциплін, за двома дисциплінами відповідь була позитивною, за двома - негативною (<https://cutt.ly/OnvtqCD>). При опитуванні зовнішніх стейкхолдерів, Ю.Попова, В.Балюк, В.Заяць зазначили про реалізацію таких форм співпраці як проведення занять, керівництво практичною підготовкою (<https://cutt.ly/lnvtwAT>). Стейкхолдери під час фокус-групи підтвердили свою залученість до освітнього процесу, наприклад, до відкритої зустрічі долучився Боб Сальников (Канада), який зазначив, що долучався до викладання лекцій в рамках одного з курсів ОНП та надавав консультації з приводу інвестування та реалізації міжнародних проєктів.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В ПДАА діє Відділ із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку, який надає послуги у т.ч. щодо стажування і підвищення кваліфікації НПП, співпраці з роботодавцями, популяризації академічної доброчесності та ін. (<https://cutt.ly/7nbdYuO>). Зазначений відділ пропонує власні програми професійного розвитку викладачів. ЗВО має Положення про підвищення кваліфікації педагогіч. і науково-педагогіч. працівників ПДАА, яким передбачено види та обсяг підвищення кваліфікації; самостійність у обранні видів, форм, напрямів та суб'єктів надання послуг. Академія може здійснювати фінансування підвищення кваліфікації НПП, які працюють за основним місцем роботи, відповідно до плану (<https://cutt.ly/KnbfFp>). Під час зустрічі ЕГ з сервісними службами, було виявлено, що зво має власні курси підвищення кваліфікації для НПП різних спрямувань, у т.ч. дистанційні, у т.ч. щодо роботи з moodle, а також створює курси за потребою. Окрім власних курсів, у ПДАА укладені угоди з Національним університетом біоресурсів і природокористування України, ДЗВО "Університет менеджменту освіти" НАПН, Полтавським національним педагогічним університетом ім. В.Г. Короленка, Полтавським університетом економіки і торгівлі, Національною академією аграрних наук України, в яких НПП можуть проходити підвищення кваліфікації. Ці заклади пропонують свої курси, у т.ч. безкоштовно. Окрім цього, за словами керівниці відділу із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку викладачі можуть самостійно поза планом проходити курси підвищення кваліфікації, а Відділ може за зверненням викладачів визнати участь у тренінгах, семінарах, курсах як підвищення кваліфікації відповідно до Постанови КМУ №800 (<https://cutt.ly/cnnlgaJ>). Аналіз відомостей про викладачів ОНП виявив, що Самойлик Ю. і Шаравара Т. пройшли міжнародне стажування, Ніколаєнко Ю., Ільченко А., Шейко С., Самойлик М. - стажування в іншому закладі.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В ПДАА діє кол. договір на 2017-2019 р. За поясненнями гаранта [Згідно п. 1.5. Колдоговору після закінчення строку чинності Договір продовжує діяти до того часу, поки сторони не укладуть новий або не переглянуть чинний. Дана норма прописана в Кодексі законів про працю України Ст.17.] (<https://cutt.ly/FnnSWUB>). В колдоговорі у п.4.1 згадано, що [адміністрація зобов'язується преміювати та заохочувати працівників згідно Положення про преміювання, встановлення доплат та надбавок, надання матеріальної допомоги, щорічної грошової винагороди та допомоги на оздоровлення]. На запит ЕГ щодо цього положення гарантом зазначено про висвітлення цих питань у Дод. 7 колдоговору (Положення про оплату праці працівників ПДАА). Згідно Положення встановлюються надбавки до 50% до посад.окладу [за високі досягнення у праці, за виконання особливо важливої роботи, за складність, напруженість в роботі]. Відповідно до Полож. встановлюються доплати за [знання і використання в роботі інозем.мови], [високу педагогічну майстерність, постійне підвищення кваліфікації, підготовку підручників, навч.посібників, наук.праць, активну участь у виконанні науково-дослід.розробок та застосуванні їх у навчал.процесі]. Під час фокус-групи ректор ЗВО зазначила про наявність мат. стимулювання викладачів, зокрема, преміювання НПП за публікації в журналах, що входять до БД Scopus/WoS, високі позиції в щоріч. рейтингу, отримання сертифікату на знання інозем.мови рівня B2, викладання інозем. мовою, за захист доктор.дисертації, стажування. Також згідно Положенні про оплату праці виплачується щорічна грошова винагорода за [сумлінну працю, зразкове виконання служб.обов'язків]. Преміювання НПП здійснюється за критеріями, які включають [сумлін.працю, видання підручників, посібників, монографій, публікацію статей, що входять до БД Scopus/WoS, високі показники у навчал., наук., виховній роботі та винахід.діяльності, підготовку і успішне проведення ліценз. та аккредитац. експертизи спеціальностей, підготовку переможців олімпіад і конкурсів, організацію наук., навчал., культ.-мас., спорт. та ін. заходів для здобувачів, рейтинг. оцінку та ін.]. Премія виплачується НПП за захист доктор.дисертації (<https://cutt.ly/FnnSWUB>). Наявне Положення про рейтинг. оцінювання роботи НПП, за яким рейтинг.оцінка вводиться для [підвищення ефективності та результативності проф.діяльності НПП, забезпечення між ними здорової конкуренції, забезпечення аналізу якіс.складу НПП] (<https://cutt.ly/znnKSfB>). НПП підтвердили, що отримували премії із врахуванням рейтингових позиції та згідно діючих положень. Під час фокус-групи з НПП зазначено, що вони проводять відкриті заняття, на яких присутні НПП, представники деканату, адміністрації, а також доєднуються НПП інших ЗВО. Серед критеріїв оцінювання занять були зазначені [повнота викладення матеріалу, структурування лекції, використання техніч.засобів або програм, мова викладання, термінологія, зв'язок із аудиторією]. На засіданні каф. відбувається обговорення відкрит. занять.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Потужний кадровий потенціал та ретельний прозорий підбір кадрів забезпечують викладання на ОНП на високому рівні. Викладачі ОНП мають відповідну кваліфікацію, їх активності і публікації дотичні дисциплінам, що ними викладаються. ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів та стимулює їх підвищувати свою викладацьку майстерність.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Наявні угоди про співпрацю включають переважно заклади вищої освіти, рекомендовано інституціоналізувати співпрацю з іншими стейкхолдерами - представниками приватного сектору, органами місцевого самоврядування та ін. Інформацію щодо преміювання та інших додаткових виплат у висвітлених на сайті документах подано не досить явно, не враховано всі практики преміювання у зво, про які було зазначено під час фокус-груп, тому ЕГ рекомендує упорядкувати та більш чітко представити інформацію щодо преміювання, встановлення доплат та надбавок, надання матеріальної допомоги, щорічної грошової винагороди та допомоги на оздоровлення, тощо.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Наявний кадровий потенціал та постійне підвищення викладацької майстерності НПП забезпечує високий рівень викладання на ОНП. ЗВО сприяє розвитку викладачів та мотивує їх до удосконалення. Зазначені недоліки не є суттєвими і не впливають на якість освітнього процесу. ЕГ констатує загалом відповідність за критерієм 6 на рівні В.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Наявні об'єкти соц.інфраструктури є у належному стані, перелік представлений у (<https://cutt.ly/9nbVoDw>). Наявні гуртожитки, в кожному з яких зазначена кількість вільних місць (<https://cutt.ly/wnbV9gr>). Електронний каталог та бібліотека дає змогу завантажити деякі електронні ресурси, маючи відповідний аккаунт в локальній мережі ПДАА (<http://lib.pdaa.edu.ua/>). Для реалізації освітнього процесу використовується платформа Moodle (<https://cutt.ly/PnbV4ic>), під час карантину застосовуються також Google Meet і Zoom (<https://cutt.ly/knbV7Y2>). У кожного здобувача та викладача є кабінет в АСУ ПДАА, що є власною розробкою ЗВО, і удосконалюється з урахуванням пропозицій НПП. Під час огляду мат-техніч. бази ЕГ продемонстрували декілька корпусів, в яких наявні кабінети кафедр, звичайні класи для проведення занять, зали засідань, викладацькі кабінети з літературою, якою можуть користуватися здобувачі, комп'ютерні класи, лінгафонний кабінет і мовний центр, бібліотеку, Ресурсний центр зі сталого розвитку, відкриті майданчики та зони відпочинку для здобувачів, їдальню, спортивний комплекс і відкриті спортивні майданчики, один із гуртожитків, корпус культури і мистецтва, серверну. Було також продемонстровано, як працює АСУ, мудл, перевірка роботи на плагіат. Система АСУ дозволяє побачити розклад кожної групи здобувачів і кожного викладача, статистику і журнали по заняттям, для викладачів інформацію про відпустки. ЕГ було надіслано додатковий відеоролик про матеріально-техніч.забезпечення ЗВО, в якому продемонстровано також кабінет психологічного розвантаження, кабінет омбудсмена. За окремим запитом були надіслані фотографії медпункту. Для викладачів і здобувачів наявний вільний доступ до баз WoS і Scopus з корпоратив.аккаунтів, що було продемонстровано під час огляду мат-тех.бази. ЕГ був наданий тимчасовий логін і пароль до moodle. За наданим паролем був доступ до всіх обов'язкових ОК ОНП. У кожному курсі наведені робоча програма курсу, інформація про автора курсу, лекції, інформація про практичні та самостійні заняття. Силабуси та анотації до дисциплін викладені на сайті зво (<https://cutt.ly/Innoiv6>). У силабусах у списках джерел інформації наведені власні статті і метод.вказівки викладачів ОК. Під час огляду бібліотеки було продемонстровано виставку літератури для ОНП. Окрім цього, бібліотека щоквартально публікує нові надходження, наявні періодичні видання, у т.ч. за спец.051. (<https://cutt.ly/vnn2wOp>). Результати опитування здобувачів свідчать про забезпеченість ОНП навчально-метод.ресурсами та можливість використання літератури саме на кафедрі (<https://cutt.ly/tnn6bAM>).

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЗВО надає безкоштовний доступ до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, зокрема, бібліотеки (<https://cutt.ly/DnnoLSp>), спортивних майданчиків, корпусу культури і мистецтва та занять і заходів, що у ньому проводяться, відкритих майданчиків і зон відпочинку у навчальних корпусах. У всіх корпусах є безкоштовний доступ до wifi. Кожний здобувач та викладач отримує корпоративну адресу, логін та пароль на moodle, де викладені матеріали за ОК, логін та пароль в АСУ, де можна отримувати онлайн розклад занять та іншу інформацію. Під час фокус-груп було зазначено про безкоштовний доступ до баз WoS, можливість безкоштовної перевірки роботи на антиплагіат. Перевірка на плагіат відбувається через уповноважену на кафедрі особу і передбачає написання паперової заяви на перевірку роботи. Під час огляду мат-тех. забезпечення було продемонстровано бібліотеку, комп'ютерні класи, зони відпочинку, лінгафонний кабінет, спортивні майданчики, актову залу, корпус культури та мистецтва (культурно-мистец.центр), якими можуть безкоштовно користуватися викладачі і здобувачі. Під час фокус-груп НПП і здобувачі зазначили, що отримують компенсацію витрат на відрядження для участі у конференціях.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

В ПДАА функціонує Психологічна служба (Наказ №20 від 12.02.20, схвалено за рішенням ВР №13 від 07.02.20), яка [забезпечує соц. та психолог. супровід освіт. процесу, захист психолог. здоров'я і соці.благополуччя всіх його учасників] (<https://cutt.ly/4nbVBR3>). Затверджено Положення про Омбудсмена учасників освіт.процесу, який захищає права у сфері освіти. Ці обов'язки покладаються на одного з НПП за погодженням зі студ.радою. До помічників омбудсмену входить представник здобувачів зво (<https://cutt.ly/VnbVNpG>). Цими датами затверджено Положення про протидію булінгу (цькуванню) у ПДАА, спрямованого на захист псих.здоров'я і соці.благополуччя всіх учасників освіт.процесу, що реалізується у т.ч. Психол.службою і Омбудсменом учасників освіт.процесу (<https://cutt.ly/GnbVMWu>). Під час огляду матеріально-техніч. бази були показані кабінет психологічного розвантаження, яким можуть користуватися і здобувачі, і викладачі, жовті смуги для людей із слабким зором, пандуси для осіб на візках, вогнегасники та плани евакуації у кожному кабінеті. За запитом були надані фотографії медпункту. В Колективному договорі зазначено про зобов'язання адміністрації ЗВО [розробляти та впроваджувати до виконання інструкції з охорони праці для працівників і студентів, придбавати для куточків з охорони праці технічні засоби агітації, плакати, пам'ятки] (<https://cutt.ly/Snn2BhK>). Під час фокус-групи здобувачі зазначали про створення відкритих просторів для задоволення їхніх потреб (продемонстровано гарантом ОНП під час огляду мат-тех. бази). Результати опитування здобувачів цієї ОНП наведені на сайті зво (<https://cutt.ly/enLCsU9>). За <https://cutt.ly/TnLNlbT> зазначено здобувачами про бажання залучати інозем.спікерів до відкрит.зустрічей. Під час відкритої зустрічі був присутній представник бізнесу з Канади - Б. Сальников, який підтвердив проведення зустрічей зі здобувачами цієї ОНП.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Соціальна підтримка представлена Колективним договором на 2017-2019 рр., в якому передбачено забезпечення умов студентів (соціальних, безпекових, підтримка студ.ініціатив) та погодження змін щодо цих умов з профспілк.комітетом (<https://cutt.ly/Snn2BhK>). Згідно колдоговору проводиться робота в напрямі матеріал-техніч.забезпечення гуртожитків, роз'яснення прав та обов'язків студентів, розвивається студентське самоврядування. Інформаційна і консультативна підтримка представлена органами студ.самоврядування. Наприклад, в ЗВО наявні студентська рада, студентська рада ННІ економіки, управління, права та інф.технологій, рада здобувачів вищої освіти ступеня філософії (рада аспірантів), рада молодих вчених. Серед напрямів студ.ради є [захист прав та інтересів студентів, розгляд їх скарг і побажань, сприяння навчальній, науковій та творч. діяльності, підтримка їх ініціатив, сприяння створенню відповідних умов для проживання, участь в організації та діяльності студ.гуртків, товариств, об'єднань і клубів] (<https://cutt.ly/Fnn9lII>). Серед напрямів ради аспірантів є [забезпечення їх прав та інтересів, сприяння навч. та наук. діяльності, сприяння реалізації творч. потенціалу, участь у вирішенні конфлікт.ситуацій, організація культ.-освіт.роботи, формування соц.культури, активної громадян.позиції, сприяння встановленню співробітництва між здобувачами і науковцями] (<https://cutt.ly/Onn8ugm>). Освітня і консультативна підтримка здійснюється викладачами ОНП. Зокрема, студенти зазначили про доброзичливу атмосферу і зазначили, що можуть звернутися безпосередньо до викладачів, декана факультету, керівника аспірантури. Це підтвердили і випускники ОНП. Наявні куратори, які надають відповідну підтримку здобувачам. Інформація надається через сайт, вайбер, АСУ, кураторів. Освітня і соціальна підтримка реалізована через наявну мат-тех.базу, яка підтримується у доброму стані. ЗВО має Положення про електронне освітнє середовище, що представляє собою [сукупність інформац., техніч., навчал.-метод.забезпечення..., що забезпечує оперативний доступ до навчал.ресурсів і здійснює освітні чи наукові комунікації між адміністрацією, НПП та здобувачами] для [забезпечення умов для самостій. роботи і самонавчання, доступ до відкритих навч.матеріалів та документації у будь-який час та з будь-якого місця для забезпечення гнучкості процесу] (<https://cutt.ly/mnn2Txx>). ЗВО здійснює різні соціальні проєкти. Під час огляду мат.-тех. бази було продемонстровано відкритий майданчик, створений студентами в рамках проєкту British Council. Окрім цього, було продемонстровано місця для відпочинку та проведення вільного часу на різних поверхах навчальних корпусів.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

На ОНП відсутні особи з особливими освітніми потребами. ЗВО має затверджені у 2019 р. Умови доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами (<https://cutt.ly/BnbVnHo>), які визначають основні вимоги для приміщень та території для їх комфортного користування особами з інвалідністю. Моніторинг, проведений у 2019 р. і зазначений в тих самих умовах визначає певну невідповідність щодо доступності об'єктів ЗВО особам. Рекомендації щодо встановлення мобільних пандусів до входу в навчальні будівлі ЗВО були виконані (<https://cutt.ly/fnbVmkF>). Під час огляду матеріально-техніч. бази було продемонстровано пандуси до корпусів, кнопку вивозу для осіб з інвалідністю на вході в будівлі, жовті смуги на сходах. Був продемонстрований туалет в будівлі ідальні, площа якого є достатньою для користування ним людей на візках, проте цей туалет не обладнаний поручнями для зручного користування ним особами з інвалідністю.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Для вирішення конфлікт.ситуацій долучається омбудсмен освіт.процесу, який здійснює попередній розгляд скарг, взаємодіє з органами управління та представниками різних підрозділів зво, у т.ч. психолог.службою, з питань захисту [прав, свобод та законних інтересів учасників освітнього процесу] (<https://cutt.ly/dnbVEI4>). Наявний порядок розгляду скарг, які можуть бути подані особисто і через скриньки довіри (<https://cutt.ly/enbVRIP>). Процедури врегулювання конфліктів представлені в Положенні про порядок вирішення конфлікт.ситуацій у ПДАА. Сфери конфлікт.ситуацій включають запобігання корупції, конфлікт інтересів, конфлікт.ситуацій під час навчального процесу, міжособистісні конфлікти між здобувачами, аспірантами і наук. керівниками, дискримінація, секс.домагання, булінг. Для кожної сфери прописаний відповідний порядок вирішення конфлікту (<https://cutt.ly/nnbVTnP>). На фокус-групі здобувачі і представники студ.самоврядування зазначили, що наявні номер довіри, анонімна скринька довіри, працюють куратори, які надають підтримку студентам, можна звернутися до голови студради, до ради гуртожитку для вирішення конфліктних питань. Здобувачами було зазначено про відсутність конфліктів на ОНП. Омбудсмен на одній з фокус-груп зазначив про один конфліктний випадок, який був вирішений, а також про фокус на превентивних заходах щодо попередження конфліктних ситуацій. Серед напрямів діяльності студ.ради є розгляд скарг студентів (<https://cutt.ly/Fnn9lII>). У відеороліку про стан мат.-тех. забезпечення був показаний кабінет психологічного розвантаження.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Позитивною практикою, що може бути поширена на інші ЗВО, є наявність інституту омбудсмена учасників освітнього процесу, який здійснює контроль за дотриманням прав викладачів і здобувачів, наявність ради аспірантів, яка враховує інтереси і здійснює підтримку саме аспірантів. Наявна підтримка здобувачів з боку ЗВО. Всі здобувачі зазначили про доброзичливі атмосферу та відсутність конфліктів за цією ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Рекомендовано замінити поняття “неповносправні” на поняття згідно чинних нормативних норм (Закон України №2249-VII та Конвенція про права осіб з інвалідністю)” в Умовах доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами (<https://cutt.ly/Cnn3ONE>) та використовувати рекомендовану термінологію у всіх документах. Для удосконалення освіт.процесу у контексті Критерію 7 рекомендовано покращувати матеріально-технічну базу, облаштувати туалети для осіб з інвалідністю у всіх корпусах, завантажувати власні наукові посібники, методичні вказівки та наукові праці для кожної ОК на Moodle у відповідний курс.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОНП в цілому відповідає критерію. Матеріально-технічне забезпечення та підтримка здобувачів в рамках цієї ОНП є достатньою. Наявні позитивні практики щодо запровадження омбудсмену освітнього процесу, кабінету психологічного розвантаження, соціальної та культурної підтримки здобувачів. Зазначені недоліки не є суттєвими, що дозволяє встановити відповідність за критерієм 7 на рівні B.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Діяльність щодо внутрішнього забезпечення якості освітньої програми покладено на Відділ моніторингу та забезпечення якості освіти (<https://cutt.ly/VnnnwCQ>). Внутрішнє забезпечення якості в ЗВО регламентується Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти зі змінами від від 29 березня 2018р. протокол № 7 <https://cutt.ly/6nnc7d7>; в п. 3 Здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм описано процедуру перегляду та моніторингу ОП, визначені параметри та способи оцінювання, а також цільові групи. В п.4 Положення про організацію освітнього процесу <https://cutt.ly/bnnvqtD> описано процедури розроблення та перегляду ОП, зазначено роль гаранта та умови закриття. Також в Положенні про освітню (освітньо-професійну, освітньо-наукову) програму в ПДАА <https://cutt.ly/tnnvvtB> зі змінами (наказ ректора № 39 від 18 березня 2020 р.) в п. 3 визначено терміни розробки та порядок затвердження ОП. Робоча група з розробки ОНП Економіка включає представників академічної спільноти та здобувачів, а також наявні рецензій-відгуки зовнішніх стейкхолдерів. Перегляд ОНП здійснюється, згідно Положення здійснюється не рідше одного разу протягом терміну дії ОП, по факту - щорічно із дотриманням визначених процедур, на офіційному сайті у відкритому доступі представлені ОНП та супровідні матеріали з 2016р. <https://cutt.ly/fnnviLt>. За запитом ЕГ надано витяги з протоколів засідання кафедри 2016-2017рр., де відмічено зміни, які вносилися до ОНП, їх обговорення, що дозволяє відслідкувати розвиток ОНП та реакцію на запити стейкхолдерів. Їх аналіз свідчить про врахування побажань стейкхолдерів. Під час фокус групи з гарантом та групою забезпечення зазначено, що побажання стейкхолдерів збираються через різні канали - опитування, інтерв'ю, подача пропозицій, круглі столи, конференції, засідання робочих груп, кафедри, клубу аспірантів ДЕКА. Дана інформація знайшла своє підтвердження й на інших зустрічах. Проведення зустрічей із внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами свідчить про їх тісну взаємодію в процесі розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду даної ОНП. Так, роботодавці зазначили про свій внесок в ОНП (наприклад: щодо зміни у зміст ПРН4 - Заяц В.). Для повного охоплення та врахування інтересів і потреб здобувачів здійснюються опитування через анонімне он-лайн анкетування, форми та результати представлені на офіційному сайті <https://www.pdaa.edu.ua/content/opytuvannya> та <https://cutt.ly/6nnQCXx>. Це дозволяє виявляти та враховувати зміну інтересів здобувачів. Наприклад, у перелік вибіркового ОК буде додано Грантова діяльність на національному та міжнародних рівнях, за побажаннями здобувачів та випускників.

Здобувачі, випускники та представники студентського самоврядування, ради молодих вчених підтвердили свою дотичність до процедури удосконалення даної ОНП та врахуванню їх побажань.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Діяльність органів студентського самоврядування регламентовано Положенням про студентське самоврядування <https://cutt.ly/AnnWSka> та представлена роботою Студентської ради університету <https://cutt.ly/3nnWLbi>. Її діяльність передбачає участь у Вченій Раді ЗВО. Також діє Рада молодих вчених <https://www.pdaa.edu.ua/content/rada-molodyh-vchenyh>, яка взаємодіє із Студентською радою. Її діяльність сприяє якості наукових досліджень та їх популяризації серед здобувачів. Під час фокус-групи з студентським самоврядуванням та радою молодих вчених було підтверджено їх активну співпрацю з Відділом моніторингу та забезпечення якості освіти з приводу проведення опитування, обговорення та впровадження узгоджених заходів щодо удосконалення якості освітнього процесу. Також було зазначено, що здобувачі свої побажання та пропозиції можуть надавати представникам Студентської ради та ради молодих вчених (на пошту, в месенджері, телефоном - дані є на сайті та створена група у вайбері для інформування). Наголошено, що представники Студ. ради шляхом участі в роботі Вченої ради ЗВО дотичні до процедури розгляду та прийняття освітніх програм, внесенню змін до них на основі акумуляції пропозицій та побажань.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

В межах ОНП 051 Економіка ЗВО співпрацює з роботодавцями, які представляють освітню спільноту (Сумський національний аграрний університет) та підприємства (приватна фірма КМ) й організації (КУ «Агенція місцевого розвитку територіальних громад Полтавського району», Хорольське відділення Управління виконавчої дирекції фонду соціального страхування) Полтавської області. Вибір зазначених стейкхолдерів обумовлений урахуванням сферою їх діяльності (спільність сфери діяльності, дотичність до аграрного сектору економіки, наявність наукових ступенів у представників організацій, регіональний аспект). Пропозиції від роботодавців враховуються шляхом надання рецензій (додатковим до ОНП), участі в роботі засідань кафедр (згідно наданих за запитом протоколів), надання консультацій та проведення лекцій, тренінгів, участі в конференціях та круглих столах, ярмарках вакансій (підтверджено на фокус-групі та, наприклад, <https://cutt.ly/5nnAguQ>, <https://cutt.ly/3nnAjaK>). Під час фокус-групи з роботодавцями було підтверджено їх тісне співробітництво й залучення до перегляду ОНП та інших процедур із забезпечення якості, визначено подальші напрямки удосконалення ОНП Економіка.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В ПДАА діє відділ сприяння працевлаштуванню студентів і випускників (<https://cutt.ly/KnmKoMu>, який тісно співпрацює з відділом забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку, ННІЕУПІТ, випусковою кафедрою ЕМЕВ та керівниками аспірантів. В цілому, інформація щодо працевлаштування та кар'єрного росту проводиться шляхом опитування (он-лайн анкета випускника <https://cutt.ly/5nmKcDz>). Під час фокус-групи з гарантом та групою забезпечення було зазначено, що в ЗВО створено сприятливі умови щодо працевлаштування випускників аспірантури і, за їх бажанням, вони можуть розглядати ПДАА як місце роботи. Також зазначено, що деякі аспіранти працюють на кафедрах у якості лаборантів. Під час спілкування з роботодавцями було відмічено, що рівень здобувачів є досить високий, наведено приклад працевлаштування випускника докторантури в Сумському національному аграрному університеті. Під час зустрічі з випускниками 2020р. було встановлено, що зараз вони не мають потреби в працевлаштуванні через об'єктивні причини, але готуються до захисту дисертаційного дослідження та мають тісний зв'язок з науковими керівниками і ПДАА.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

ЗВО продемонстрував, що система забезпечення якості є дієвою та вчасно реагує на недоліки, які виявляються під час здійснення моніторингів. ВМЗЯО проводить регулярні моніторинги щодо якості освітнього процесу в розрізі освітніх програм та діяльності послуг, здійснює комплексний аналіз їх діяльності, тощо згідно планів (<https://cutt.ly/bnmKErV>) та на основі результатів опитувань. Слід відмітити якісно розроблені анкети для опитування всіх стейкхолдерів освітнього процесу <https://www.pdaa.edu.ua/content/opytuvannya>, їх інформативність та охоплення, а також наявність оприлюднених результатів в розрізі всіх ОП <https://cutt.ly/6nmKmpS> та результатів моніторингу якості <https://cutt.ly/RnmKcdU>. До конкретних рекомендацій щодо виявлених недоліків можна віднести, наприклад, актуалізація й вдосконалення робочих програм та силабусів, оновлення інформації на сайті

кафедри економіки та МЕВ. Під час зустрічі з представником відділу було зазначено, що цей процес є постійним і передбачає внесення змін відповідно до потреб тих чи інших зацікавлених сторін. Під час зустрічі з гарантом та групою забезпечення, до якої входить й голова навч-метод. комісії факультету, було зазначено, що надаються рекомендації щодо дотримання формальних вимог.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП Економіка за третім (освітньо-науковим) рівнем здійснюється вперше. В той же час ЗВО отримав акредитацію за іншими освітніми програмами. Під час фокус-групи з сервісними службами було обговорено з представниками ВМЗЯО зауваження, які було отримано. Зараз заклад працює над положенням про гарантів, яке дозволить узагальнити інформацію з цього питання в єдиному документі. Також обговорюється форма подання структурно-логічної схеми в освітніх програмах з метою посилення її наочності. ЗВО також дав рекомендацію оновлювати інформаційні джерела в робочих програмах, силабусах, тощо, актуалізував інформацію на сайті, здійснено моніторинг наукової активності НПП та посилено роботу щодо міжнародного стажування викладачів. По завершенню акредитацій буде підведено підсумки та узагальнення поданих зауважень і пропозицій, розроблено план заходів щодо їх усунення й, відповідно, вони будуть враховані.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В ПДАА сформована культура якості, яка забезпечує постійний розвиток освітньої діяльності. В ЗВО функціонує відділ моніторингу та забезпечення якості освіти, який створений за рішенням Вченої ради 01.10.12р. Його діяльність здійснюється на основі Положення (<https://cutt.ly/inmDxaK>), плану роботи <https://cutt.ly/NnmP6u2> та базується на сукупності внутрішніх документів <https://cutt.ly/mnmPLKZ>. Відділ проводить регулярні опитування через анонімні он-лайн анкети та оприлюднює їх результати, взаємодіє з гарантами освітніх програм та методичними комісіями, внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами щодо обговорення ОП та внесення змін до них, здійснює та оприлюднює рейтингування НПП (<https://cutt.ly/RnmDsRd>), презентує звіти щодо результатів моніторингу (наприклад, <https://cutt.ly/lnmA2Ji>), дотичний до процесів публічності та прозорості ПДАА, формування кадрового потенціалу, політики академічної доброчесності та інформаційних систем, що забезпечують освітній процес. Слід зазначити, що діяльність даного відділу узгоджена з роботою всього ЗВО, всі учасники освітнього процесу розуміють значення опитувань та активно приймають участь в ньому, надають свої пропозиції та рекомендації, які дозволяють покращити якість освітньої діяльності в ПДАА. Зазначений відділ взаємодіє з Студентською радою (проведення опитувань, обговорення змін), Вченою радою (розробка внутрішньої документації, формування політики якості, внесення та затвердження змін до ОП), Комісією з питань етики та академічної доброчесності (дотримання академічної доброчесності та формування комплексної політики в ЗВО), ННІ комунікаційних та інноваційних технологій (імплементация інноваційних освітніх технологій, наприклад розроблення АСУ), навчальним відділом (моніторинг проведення навчальних занять), науково-методичними радами (обговорення ОП та змін до них) та ін. Гарною практикою є в межах <https://asu.pdaa.edu.ua/> інформування викладача та представників інших структурних підрозділів щодо розкладу, що дозволяє ефективно здійснювати моніторинг освітнього процесу. ЕГ відмічає, що процедури перегляду та моніторингу ОНП дотримані, в цьому процесі активно задіяні здобувачі, студентське самоврядування, роботодавці, академічна спільнота та випускники (<https://cutt.ly/vnTe1Lq>). Під час фокус-груп з ними було підтверджено розуміння процедур, ролі кожної групи стейкхолдерів та тісної взаємодії із ЗВО з даного питання. Також навчальним відділом відбувається моніторинг якості проведення занять (зазначено на фокус-групі з сервісними службами), проведення відкритих занять. Таким чином, ЕГ констатує наявність в ЗВО чіткої, прозорої та дієвої системи ВМЗЯО, що дозволило сформувати в академічній спільноті високу культуру якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

До позитивних практик за критерієм 8 слід віднести включення здобувача до робочої групи з розробки ОНП Економіка; розроблення АСУ та імплементация її в освітній процес ПДАА; наявність внутрішніх документів щодо забезпечення якості ОП; дотримання процедури моніторингу, розроблення і т.д., яка прийнята в ЗВО; дієві, прозорі та зрозумілі всім учасникам механізми взаємодії з приводу удосконалення ОНП; якісно розроблені за змістом та з широким охопленням анкети для опитування зацікавлених сторін, в т.ч. випускників; регулярні комплексні опитування всіх стейкхолдерів. ЕГ вважає діяльність ВМЗЯО високоефективною та такою, що забезпечує загальну відповідність в розрізі критеріїв оцінювання якості вищої освіти та вчасну реакцію на виявлені недоліки.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони та недоліки відсутні. Рекомендації: утримувати дієвість ВСЗЯО на такому ж високому рівні.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

В академічній спільноті ПДАА сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми. ЗВО послідовно дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП, здобувачі та роботодавці систематично залучені до перегляду ОНП та інших процедур забезпечення якості, присутня практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників, ВСЗЯО вчасно реагує на виявлені недоліки та результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, що дозволяє підтримувати відповідність загальну відповідність за всіма критеріями. ЕГ констатує узгодженість за підкритеріями в межах критерію 8 та визначає його повну відповідність на рівні А.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури регулювання прав та обов'язків всіх учасників освітнього процесу в Полтавській державній аграрній академії регламентується нормативними документами, які оприлюднено на офіційному веб-сайті ЗВО і є доступними для всіх стейкхолдерів, (<https://cutt.ly/enWqrwX>; <https://cutt.ly/pnWqtSC>; <https://cutt.ly/ZnWquS6>), зокрема: Положення «Про організацію освітнього процесу в Полтавській державній аграрній академії» (<https://cutt.ly/7nWqpwu>); Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти» (<https://cutt.ly/AnWqaHo>); Положення «Про аспірантуру і докторантуру Полтавської державної аграрної академії» (<https://cutt.ly/2nWqfp7>); Положення «Про підготовку здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії та доктора наук в Полтавській державній аграрній академії» (<https://cutt.ly/knWqhE7>); Положення «Про педагогічну практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Полтавської державної аграрної академії» (<https://cutt.ly/JnWqkpo>); Тимчасове положення «Про порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії в Полтавській державній аграрній академії» (<https://cutt.ly/knWqzqw>); Положення «Про раду здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Полтавської державної аграрної академії» (<https://cutt.ly/dnWqxW2>); Положення «Про Раду молодих вчених Полтавської державної аграрної академії» (<https://cutt.ly/snWqbHQ>); Положення «Про студентське самоврядування Полтавської державної аграрної академії» (<https://cutt.ly/FnWqn4b>); Права та обов'язки аспірантів і докторантів (<https://cutt.ly/knWqQsf>); Кодекс академічної доброчесності Полтавської державної аграрної академії (<https://cutt.ly/xnWqW7C>); Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, доктора наук Полтавської державної аграрної академії (<https://cutt.ly/CnWqR55>); Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавській державній аграрній академії (<https://cutt.ly/fnWqY2r>); Положення «Про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії» (<https://cutt.ly/UnWqIwF>); Положення «Про забезпечення права на вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін» (<https://cutt.ly/wnWqOLk>); Статут Полтавської державної аграрної академії (<https://cutt.ly/YnWqAfx>); Правила внутрішнього трудового розпорядку Полтавської державної аграрної академії (<https://cutt.ly/inWqSSd>); Колективний договір (<https://cutt.ly/nnWqF63>); Положенням «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ПДАА» (<https://cutt.ly/DnWqHAZ>); Положенням «Про порядок вирішення конфліктних ситуацій» (<https://cutt.ly/HnWqJLF>) та інші. Під час зустрічей ЕГ з усіма стейкхолдерами було підтверджено, що усі учасники освітнього процесу мають доступ до даної інформації та дотримуються визначених норм під час реалізації освітньої програми.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ОНП оприлюднена на офіційному веб-сайті Полтавської державної аграрної академії (<https://cutt.ly/CnWqK5t>; <https://cutt.ly/enWqZua>). Останній варіант Проекту ОНП Економіка (третього (освітньо-наукового) рівня) винесений на обговорення 11 січня 2021 року. На момент проведення акредитаційної експертизи обговорення було завершено. На офіційному веб-сайті ЗВО подається актуальна інформація щодо етапу розгляду та можливостей подачі пропозицій, коментарів, зауважень, зазначені дані контактної особи (<https://cutt.ly/snWqBLo>). На даний момент, оскільки обговорення проекту ОНП завершено, ЕГ не може перевірити чи була оприлюднена таблиця наданих

стейкхолдерами пропозицій. На думку ЕГ доцільно узагальнено оприлюднювати пропозиції та рекомендації щодо ОП, а також результати їх урахування чи неврахування із вказанням причини. ЕГ рекомендує оприлюднювати після завершення обговорення ОНП зведену таблицю поданих пропозицій та залишати її на сайті. Під час зустрічей ЕГ із здобувачами, органами студентського самоврядування, роботодавцями, гарантом та групою забезпечення, науково-педагогічним персоналом та сервісними службами було підтверджено, що до розгляду ОНП долучаються всі стейкхолдери. Вони мають можливість надати пропозиції, коментарі та зауваження стосовно ОНП і їх думку враховують. Під час зустрічей ЕГ з усіма стейкхолдерами було підтверджено, що процес обговорення та удосконалення ОНП в Академії є постійним та неперервним.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Під час проведення акредитаційної експертизи, ЕГ підтверджено, що на офіційному веб-сайті Полтавської державної аграрної академії оприлюднюється основна інформація щодо ОНП за спеціальністю 051 «Економіка» (<https://cutt.ly/VnWwsjG>). В освітньо-науковій програмі підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня ступеня доктора філософії Полтавської державної аграрної академії відображається основна інформація про програму: мета, основні характеристики, інформація про викладання та оцінювання, основні програмні компетентності та результати навчання, структурно-логічна схема освітньо-наукової програми, форми атестації, ресурсне забезпечення та інформація щодо академічної мобільності, тощо. Також на сайті Полтавської державної аграрної академії оприлюднено ОНП за 2016-2019 роки (<https://cutt.ly/LnWwfnz>), що засвідчує неперервний процес аналізу та перегляду ОНП. Надані на запит ЕГ витяги протоколів засідання кафедри економіки і міжнародних економічних відносин підтверджують залучення стейкхолдерів до перегляду та удосконалення ОНП. Інформація стосовно ОНП, наведена на офіційному веб-сайті ЗВО, є достатньою для інформування відповідних стейкхолдерів та суспільства стосовно змісту та характеристик ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильною стороною ЗВО є повна доступність та відкритість, зокрема за рахунок розміщення на офіційному веб-сайті Академії всіх нормативних документів, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу та вичерпної інформації щодо освітньо-наукової програми (зокрема її мета, очікувані програмні результати навчання та компетентності). Позитивною є практика постійного та системного удосконалення ОНП та залучення до цього процесу всіх стейкхолдерів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

На думку ЕГ доцільно узагальнено оприлюднювати пропозиції та рекомендації щодо ОП, а також результати їх урахування чи неврахування із вказанням причини на офіційному сайті. ЕГ рекомендує оприлюднювати після завершення обговорення ОНП зведену таблицю поданих пропозицій стейкхолдерами.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОНП загалом відповідає визначеному критерію. Експертна група на акредитації визначила як сильні сторони ОНП, так і певні слабкі моменти, які описані вище. Однак зазначені недоліки не є суттєвими та не впливають на прозорість та публічність ОНП, її доступність для всіх стейкхолдерів, що дозволяє встановити рівень відповідності критерію 9 - В.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Зміст ОНП відповідає науковим інтересам здобувачів: в межах обов'язкової складової ОК дозволяють отримати компетентності, необхідні для ведення дослідницької (ОК1, ОК2, ОК5, ОК7) та викладацької (ОК3, ОК10) діяльності у ЗВО, в т.ч. за спеціальністю (ОК4, ОК6, ОК8, ОК9); в межах вибіркової складової здобувачі обирають ті ОК, які дозволяють поглибити знання за темою дисертаційного дослідження (вибір ОК відображено в індивідуальних планах та підтверджено на фокус-групі зі здобувачами). Таким чином забезпечуються всі блоки компетентностей, які передбачені в Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (затвердженого Постановою КМУ №261 від 23.03.2016). Окрім того, викладачі адаптують завдання в межах обов'язкових ОК із врахуванням наукових інтересів аспірантів під час самостійної роботи (зазначено гарантом). ЗВО сприяє введенню здобувачів до міжнародної наукової спільноти через активну співпрацю із закордонними закладами освіти, запрошенню іноземних фахівців до читання лекцій та консультацій, участі здобувачів в міжнародних проєктах, високій публікаційній активності за кордоном (статті в наукових виданнях та конференції). На програмі передбачено педагогічну практику, під час якої здійснюється проведення занять, в т.ч. й англійською мовою, що дозволяє підготувати здобувачів до викладацької діяльності. ОНП забезпечує набуття аспірантами компетентностей з методів досліджень шляхом опанування обов'язкових ОК та використання сучасного програмного забезпечення.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

ЕГ за запитом через систему НА було надано узагальнену інформацію щодо тем здобувачів та наукових інтересів їх керівників. Аналіз наданої інформації дозволяє стверджувати, що наукова діяльність здобувачів кореспондує з напрямами досліджень наукових керівників. Під час фокус-групи зі здобувачами та випускниками було встановлено, що обрання тем дисертаційних досліджень базувалося на їх наукових інтересах та пропозиціях потенційних наукових керівників, зазначено, що здобувачі мали можливість оцінити професіоналізм НПП в тій чи іншій сфері економічної науки, що й обумовило їх співпрацю (наприклад, Сінон (Даценко) В. визначилася із тематикою та науковим керівником під час відкритого заходу, де її захопила тема та подання лектором; Лесюк А. має тривалу співпрацю з керівником ще починаючи з рівня бакалавра, є неодноразовою переможницею всеукраїнських конкурсів; Міроєвська М. як випускниця іншої спеціальності поєднала у тематиці дисертації економічну та технічну спрямованість, а керівник має дотичні до теми дослідження публікації (представлено у Відповідності тем, що надано за запитом)). Під час фокус групи з науковими керівниками було зазначено, що обрання тематики узгоджувалося з аспірантами, взаємодія здійснювалася на основі попередньої наукової співпраці в межах навчання на бакалавраті та магістратурі (наприклад, Лесюк А.). ПДАА пройшли наукову атестацію за науковим напрямом "Суспільні науки" <https://cutt.ly/anm3HFw>; За ОНП є спроможність створити тимчасові спеціалізовані вчені ради (підтвердження надано через систему НА), а також створити раду для сторонніх здобувачів (<https://www.pdaa.edu.ua/content/diyalnist-rad-1>), що свідчить про наявність критичної маси дослідників. ЕГ відмічає факт дострокової підготовки дисертаційного дослідження здобувачки Сівцької Ю.О. (підтверджено на фокус-групах).

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

ПДАА, у т.ч. ННІ ЕУПІТ, у т.ч. каф. ЕіМЕВ щорічно планує наукові заходи (міжнародні та всеукраїнські конференції, семінари, круглі столи) (перелік запланованих наукових заходів за 2021 рік - <https://cutt.ly/ann8Rcp>, весь перелік - <https://cutt.ly/Mnn8TLx>). У конференціях беруть участь здобувачі, здійснюють апробацію результатів своїх наукових досліджень. За 2020 р. ННІ ЕУПІТ було проведено 7 конференцій, факультетом обліку і фінансів - 9 конференцій (економічного спрямування) (що на 6 більше за попередній рік) (<https://cutt.ly/ann4eCo>). В ЗВО представлена наукова школа завідувача кафедри П. Макаренка "Обґрунтування і розробка концептуальних засад ринкової моделі аграрної економіки, її організаційно-правових форм та механізмів регулювання" (<https://cutt.ly/vnn6Pkn>). Під час огляду матеріально-технічного забезпечення були продемонстровані комп'ютерні класи, велика актові зала, навчальні класи, які можна використовувати для проведення конференцій, семінарів, круглих столів. Зво надає здобувачам безкоштовний доступ до комп'ютерних класів та програмного забезпечення (у т.ч. SPSS Statistica). Під час фокус-груп здобувачі підтвердили використання Statistica, Canva та інші. Надані публікації аспірантів (документ на запит щодо відповідності тем керівників та аспірантів) демонструє їх публікації та підтверджує апробацію наук.результатів. Опитування здобувачів показало, що [освітній процес в аспірантурі задовольняє їх науковим потребам] (<https://cutt.ly/nnmyF2r>), всі опитані здобувачі беруть участь [у міжнародних / всеукраїнських або на щорічних конференціях зво], [наук. керівник завжди підтримує ініціативу здобувача щодо участі у конференціях різного рівня та допомагає у підготовці матеріалу] (<https://cutt.ly/mnmy5NS>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

В Полтавській державній аграрній академії є достатні можливості для здобувачів за ОНП щодо долучення до міжнародної академічної спільноти. ЗВО співпрацює з іноземними закладами вищої освіти, установами, організаціями (<https://cutt.ly/ZnWwzre>), має низку міжнародних партнерів (<https://cutt.ly/LnWwvY2>) та долучена до програми ЕРАЗМУС+ (<https://cutt.ly/1nWwnbo>). Згідно інформації, наданої про викладачів ОНП та отриманої на зустрічі з гарантом та групою забезпечення, гарант ОНП Ю. Самойлик керує Міжнарод. грант. проєктом: Collaborative Online International Learning (COIL) за підтримки EducationUSA Ukraine «Академія лідерства з інтернаціоналізації», що має на меті налагодити співпрацю між укр. та амер. викладачами з метою розроблення спільних курсів та здійснення спільного викладання українським та американським студентам в онлайн форматі. Двоє аспірантів (Баган Надія та Резнік Андрій) пройшли наукове стажування у Вищій школі управління охороною праці в Катівіцах про що зазначено на офіційному веб-сайті ЗВО (<https://cutt.ly/8nWwQk5>; <https://cutt.ly/HnWwWLu>). В даних самоаналізу ПДАА зазначено, що Міроєвська Марія та Вернигора Максим подали заявки на грантову програму «The SDU Department of Marketing & Management PhD international awards at the University of Southern Denmark». На зустрічах ЕГ зі здобувачами, останні підтвердили, що беруть постійну участь у міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, відкритих лекціях, зустрічах, зокрема організованих на базі Академії (<https://cutt.ly/EnWwE84>; <https://cutt.ly/unWwTAX>), а також активно залучаються до міжнародної академічної діяльності, шляхом опублікування наукових фахових статей в міжнародних виданнях (в т.ч. у співавторстві з керівниками) (Статті в Scopus: <https://cutt.ly/QnWwUys>; статті в Web of Science <https://cutt.ly/rnWwPOL>).

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

В ЗВО поширена практика участі наук. керівників аспірантів у різних дослідницьких проєктах. Зокрема, гарант Ю.Самойлик є керівником теми для молодих вчених “Формування стратегії еко-інноваційного розвитку виробництва органічної продукції як складової економічної та продовольчої безпеки України” (0119U103942), в рамках якої опубліковано 83 наукові праці, у т.ч. 9 статей у виданнях Scopus/WoS, отримано 2 патенти на корисну модель та 4 свідоцтва авторського права. Зоря О.П. є керівником теми для молодих вчених на 2021-2023 рр. “Концепція інвестиційного й фінансово-кредитного забезпечення техніко-технологічного оновлення і розвитку аграрного виробництва як складової продовольчої та економічної безпеки” (0120U105469) (2,5 млн.грн). О.А. Галич є керівником господарського теми “Управління стратегією інноваційного розвитку підприємств в контексті підвищення їх конкурентоспроможності на аграрному ринку, сталого розвитку та забезпечення продовольчої безпеки держави” (ТОВ “СОЮЗ-ТЕРРА-3”, 272,2 тис. грн. (<https://cutt.ly/ann4eCo>)). П. Макаренко та О. Березіна здійснювали координацію теми “Розробити теоретико-методологічні, науково-методологічні і практичні засади розвитку виробничо-господарської, фінансово-економічної і соціальної діяльності та процесів ресурсо-енергозбереження і управління (менеджменту) підприємств з виробництва і переробки аграрної продукції в умовах ринку сільськогосподарських і переробних підприємств АПК (0117U003097)” (<https://cutt.ly/Vnn7W4X>). П. Макаренко є членом редколегії журналу “Технологічний аудит та резерви виробництва” (категорія Б, Index Scopus/WoS, публікують статті у т.ч. на англ. мові) (<https://cutt.ly/Gnn5YDW>). Згідно інформації, наданої про викладачів ОНП, гарант ОНП Ю. Самойлик є Стипендіатом премії імені Героя Небесної Сотні – Героя України Ігоря Сердюка. Майже всі наукові керівники здобувачів мають публікації у виданнях Scopus/WoS. Надан інформація на запит про відповідність тем керівників і здобувачів засвідчує, що здобувачі публікують статті разом з науковими керівниками та іншими викладачами ОНП.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

В Полтавській державній аграрній академії розроблена і представлена на офіційному веб-сайті ЗВО нормативно-правова база що регулює дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу (<https://cutt.ly/NnWwSPg>; <https://cutt.ly/FnWwFSS>). Принципи академічної доброчесності представлені на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/anWwGZs>). Відповідне посилання на ці принципи є на першій сторінці Moodle (<https://cutt.ly/hnWwKbs>). Академічна доброчесність є одним з підрозділів Положення про організацію освітнього процесу (<https://cutt.ly/enWwL5k>). На зустрічі ЕГ зі здобувачами було підтверджено їх розуміння принципів академічної доброчесності, знання щодо процедури використання антиплагіатних програм та критеріїв оцінки робіт щодо рівня запозичень. Здобувачі зазначили, що вони укладають декларацію про академічну доброчесність, мають можливість безкоштовної перевірки дисертаційної роботи на плагіат і користуються нею. Декларацію про академічну доброчесність укладають як здобувачі, так і НПП. На зустрічі ЕГ, керівництво ЗВО зазначило, що системно популяризує та перевіряє дотримання умов академічної доброчесності серед усіх учасників освітнього процесу. Зокрема в Академії дотримуються таких нормативно-правових документів, як: Етичний кодекс ученого України (<https://cutt.ly/QnWwNSX>); Кодекс академічної доброчесності Полтавської державної аграрної академії (<https://cutt.ly/8nWwoEo>); Кодекс про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії (<https://cutt.ly/RnWw9G8>). В положеннях ПДАА, зокрема в Положенні «Про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, доктора наук Полтавської державної аграрної академії»

(<https://cutt.ly/LnWw8gN>), визначається відповідальність за порушення академічної доброчесності як для здобувачів, так і для наукових працівників. Зокрема порушення академічної доброчесності науковими працівниками може мати такі наслідки: [попередження; догана; відмова у рекомендації про присвоєння вченого звання; позбавлення права брати участь у роботі спеціалізованої вченої ради Академії]. Прикладів порушення академічної доброчесності на даній ОНП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

ЗВО щорічно проводить конференції, чим забезпечує можливість здобувачів здійснювати апробацію результатів своїх наукових досліджень. Наукові керівники беруть участь у державних і госпрозрахункових темах, результати яких публікуються або впроваджуються. Завідувач кафедри П. Макаренко є засновником наукової школи, що відповідає тематиці досліджень здобувачів. ЗВО має наукову атестацію за напрямом Суспільні науки та за ОНП Економіка має спроможність до створення тимчасових спеціалізованих вчених рад своїх та сторонніх здобувачів освіти, що свідчить про наявність критичної маси науковців за даним напрямком. ЗВО активно співпрацює з міжнародними організаціями та установами, що дає можливість для здобувачів бути залученими до міжнародної академічної спільноти. В Академії усі учасники освітнього процесу дотримуються вимог академічної доброчесності. В нормативних документах чітко визначена відповідальність за недотримання умов академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Не всі наукові керівники та здобувачі мають публікації у виданнях Scopus/WoS, тому ЗВО слід посилити підтримку НПП та здобувачів щодо публікацій у таких виданнях.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Аналіз ОНП за критерієм 10 показав високий рівень узгодженості в межах підкритеріїв. Зміст ОНП відповідає науковим інтересам здобувачів, а діяльність останніх - напряму досліджень наукових керівників, створено умови для проведення та апробації наукових досліджень, сприяє їх інтернаціоналізації, забезпечує академічну доброчесність. Визначені ЕГ незначні недоліки та слабкі сторони, що наведені вище, суттєво не впливають на якість освітньої діяльності в межах даного критерію, що дозволяє встановити його відповідність на рівні В.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Акредитаційна процедура за освітньо-науковою програмою "Економіка" за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти в Полтавській державній аграрній академії (Полтавський державний аграрний університет) відбулася відповідно до узгодженої програмою візиту. Гарант ОНП та всі представники ЗВО сприяли проведенню акредитаційного візиту; всі зустрічі відбулися та проходили в позитивній, робочій атмосфері; всі документи, відповідно до запитів ЕГ, були надані через систему Національного агентства та на пошту керівника ЕГ; всі моменти щодо узгодження програми візиту, запитів, тощо були прокмуніковані між гарантом та експертною групою. Відбулися незначні зміни до програми роботи ЕГ через об'єктивні причини. Так, на зустрічі з викладачами замість Ільченко А.М. (була зайнята на ЗНО), були присутні Загребельна І.Л. та Дивнич О.Д.; замість головного бухгалтера Лінської С.П., яка захворіла, на зустрічі була присутня заступник головного бухгалтера Палій Н.М. Експертна група відмічає, що Полтавська державна аграрна академія (Полтавський державний аграрний університет) та представники ОНП Економіка налаштовані на постійний розвиток та удосконалення освітньої програми та освітнього процесу, готові до впровадження передових практик в сфері вищої освіти, що сприяє зростанню якості освіти у закладі та за даною ОНП.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	A
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Смачило Валентина Володимирівна

Члени експертної групи

Семененко Інна Максимівна

Куліш Вікторія Анатоліївна